Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.
Telephone: 431-6344

50-ti metai | Rugpiūtis – August 18, 1965 | Nr. 89

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

SINGAPURO ATSISKYRIMAS

SINGAPURO VALSTYBĖLĖS IŠSISKYRIMAS IŠ MALAJŲ FEDERACIJOS PAVERČIA NIEKAIS VISAS POLITINĖS KOMBINACIJAS, KURIOM BUVO PAGRĮSTA TOS FEDERACIJOS EGZISTENCIJA. — SUSIDARO NAUJA SITUACIJA, KURIOJE VII JAV LAIVYNAS YRA PASKUTINĖ UŽTVANKA PRIEŠ KINIEČIŲ POTVYNĮ.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Kaip perkūnas iš giedro dangaus praskambėjo žinia, kad Singapuro valstybėlė pasitraukia iš Malajų federacijos, kuri buvo laikoma išmintingo politikavimo triumfu. Singapuras (Singapore) yra sala pietiniame Malajos pusiasalio gale, kurią skiria 2-3 mylių pločio Jahores sąsiauris. Jos dydis yra 217 kv. mylių (27 mylių ilgio ir 14 mylių pločio). Pietinėje salos dalyje yra to paties vardo didmiestis ir uostas, turįs per milijoną gyventojų. Viso Singapuras turi apie 1,775.000 gyventojų. Jų tarpe 75% yra kiniečių, 14% malajų, 8% indų bei pakistaniečių.

Kaip matome, Singapuras tautinės pusiausė malajams ir tai iš karto sudarė didelę problemą tautinio apsisprendimo laikais. Tiesa, užsieniuose gyvenantieji kiniečiai yra laikomi "Azijos žydais", kurie moka sugyventi su svetimos tautybės žmonėmis, tačiau reikia atsiminti, kad padėtis pasikeitė. Kinija tapo nacionaline ir stipria valstybe. Situaciją galima būtų lengviau suprasti, jei įsivaizduotumėm, kad Izraelis staiga pasidarė milžiniška visą Europą dominuojančia valstybe. Savaime aišku, kad tuo atveju žydų mažumų padėtis kituose Europos kraštuose būtų kitokia negu buvo. Žinia, šiandien Kinija dar yra prilaikoma jos pačios ribose, tačiau kiek ilgai tai galima bus padaryti be atominio karo, sunku pasakyti.

Singapuro kiniečių dauguma, atrodo, nėra komunistinė. Tiesa, jų daugumą sudaro proletarai, todėl didžiausia partija yra Liaudies Akcijos partija, kuri savo ideologija yra socialistinė. Ten tačiau yra dar kita "Barisan-Socialistų" partija, kuri praktiškai yra vadovaujama Pekino. Kadangi gyventojų skaičius labai

smarkiai auga, Singapuro vyriausybė turi daug socialinių rūpesčių: kaip tą prieauglį aprūpinti darbu ir reikalingomis pragyventi priemonėmis. Klaidos šioje srityje būna tuojau kairiosios socialistų, partijos išnaudojamos.

Tuo tarpu pati Malaja yra žemės ūkio kraštas, pragyvenąs iš gumos ir mineralų gamybos bei eksporto. Ji turi truputį per 7 milijonus gyventojų, kurių tik pusė yra patys malajai, 37% yra kiniečių, likusieji indai ir pakistanai.

Savaime aišku, kad ir tokia gyventojų sudėtis nėra ideali. Kad sumažinus kinų skaičių ir svorį į Malajos-Singapuro Federacija dar buvo pridėtos savo laiku britų valdytos šiaurinės Borneo salos dalys: Sabah ir Sarawak su 1.500.000 gyventojų.

Iš to mišinio prieš 23 mėn. buvo sudaryta Malajų (Malaysia) federacija. Atskiros jos valstybėlės turėjo didelę savivaldą, tačiau federacijoje pagal komplikuotą jos valdomųjų organų sudėtį, turėjo dominuoti malajai ir tai buvo laikoma garantija, kad visa federacija liks Vakarų pusėje net tuo atveju, jei Singapure ilgainiui įsigalėtų palankesni Pekinui socialistai.

Kaip prieita prie dabartinio išsiskirimo? Dėl to daugiausiai atsakingi jaunas Singapuro valstybės ministeris pirmininkas Lee Kuan Yew (socialistas) ir Malajų Federacijos ministeris pirmininkas konservatyvus ir daug vyresnis Tunku (kas reiškia kunigaikštis) Abdul Rahman. Lee norėjo didesnės balso teisės federacijos reikaluose. Rahman to bijojo ir pasiūlė išsiskyrimą gražiuoju. Tai buvo padaryta ir pasaulis atsidūrė prieš staigmeną.

Čia reikia atsiminti, kad Londonas sudarė federaciją kaip tik dėl to, kad Singapurą apsaugojus nuo kiniečių komunistų įsiviešpatavimo. Ir dėl to tai federacijai buvo priskirtos Borneo salos dalys.

Dėl paskutinio veiksmo labai supyko Indonezijos prezidentas Sukarno, kuris pradėjo partizaninę veiklą kad sutriuškinus Malajus. Britai turėjo paskubėti savo globotiniui pagalbon ir šiuo metu Singapure yra didesnė britų laivyno dalis ir visos atliekamos kariuomenės dalys (per 50.000 vyrų). Visa tai paaiškina visos iškilusios problemos sudėtingumą.

Kas toliau? Iš vienos pusės persiskyrimas įvyko gražiuoju ir abi pusės: Malajų Federacija ir Singapuras pažadėjo toliau bendradarbiauti. Abi jas riša ūkiniai interesai. Iš kitos pusės Singapuras pareiškė noro peržiūrėti karinį bendradarbiavimą su D. Britanija. Kol kas toji valstybėlė sutinka, kad britai toliau padėtų jai apsiginti, tačiau jei Indonezija staiga pakeistų savo nusistatymą ir pareikštų respektuojanti Singapuro nepriklausomybę, situacija pasikeistų. Ir iš viso kokia prasme Malajams kovoti dėl Borneo salos dalies, jei jie ten sudaro visai nežymią mažumą?

Žodžiu, to pietryčio Azijos kampo rytojus lieka labai neaiškus. Atrodo, kad JAV turi laikytis Vietname ne tik dėl to krašto išgelbėjimo, bet ir visos Pietryčių Azijos išlaikymo nuo paskendimo kiniečių tvane. Singapurui atkritus, VII laivynas ten sudaro vieninteležę realią jėgą.

ŠIANDIEN IR RYTOJ

SOVIETIJOJ kas ketvirti metai šaukiamas kompartijos kongresas. Dvidešimt tretysis kongresas turėjo susirinkti šiemet spalio mėnesį, bet Kremliaus vadovai šaukimą atidėliojo, matyt, norėdami padaryti šiokią tokią tvarką Chruščiovo paveldėjime arba susitarti dėl ateities politikos.

Bet partijos prezidiumas negali ilgam laikui atidėlioti centro komiteto sesijos, tad nutarta sušaukti ateinantį mėnesį, kuri turės nuspręsti kongresui datą, ateinančių metų pavasariui. CK sesija taip pat turės pasisakyti ir dėl planifikacijos bei įmonių valdymo.

Greit bus treji metai kai prof. Libermanas pradėjo plačias diskusijas dėl sovietų ekonomijos. Tuo klausimu buvo padaryti įvairūs pasiūlymai. Vienas jų, kad įmonių direktoriai būtų šeimininkais pas save.

Bet dabartiniai Kremliaus vadai elgiasi labai atsargiai ir vengia daryti bet kokių didelių pakeitimų. Galimas dalykas, kaip rašo užsienio stebėtojai Kremliuje, kongrese bus pasiūlyta reforma žemės ūkio srityje, žemes pavedant ilgiems metams grupei ūkininkų, kurie turėtų teisę dalintis pelnu. Bet partijos vadai dar vis laikosi "tradicijos". Ir, kaip Pravda rašo, kai doktrina bus pilnai išdiskutuota, galima bus imtis tuo klausimu konkrečių nutarimų.

☆

UTENOS viename kolchoze darbininkas klausinėja apsilankiusio rajono pirmininko:

-- Drauge pirmininke, kodėl paskutiniu laiku nieko nebekalbama apie socialistinį "šuolį pirmyn"?

-- Dėl to, kad dabar mes esame pačiame šuolyje!

-- Vadinasi, šiuo metu esame pašokę į orą?

-- Jeigu nori, taip.

Kolchozininkas pasikrapšto pakaušį ir vėl klausia:

-- Ar tu, drauge pirmininke, esi tikras, kad mes nukrisime ant kojų?...

(vg)

Lietuvių Gydytojų suvažiavimui ruošti komiteto pirmininkas dr. Vytautas Majauskas Detroite su laikraštininkais dalinasi suvažiavimo rūpesčiais. Nuotraukoje iš kairės: A. Nakas, S. Garliauskas, dr. V. Majauskas, V. Selenis ir V. Mingėla. J. Gaižučio nuotrauka

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SUVAŽIAVIMUI ARTĖJANT

VL. MINGĖLA

Dr. V. Majauskas, Laisvojo Pasaulio Lietuvių Gydytojų suvažiavimo rengimo ir Michigano Lietuvių Gydytojų Draugijos pirmininkas, buvo sukvietęs pas save lietuvius laikraštininkus painformuoti apie artėjantį gydytojų suvažiavimą, kuris įvyks š. m. rugsėjo 4-5 dienomis, Detroite, Stouffer's Northland Inn. viešbuty, 21000 Northwestern Hgw., Southfield, Michigan.

Dr. Vyt. Majauskas kalbėjo rengimo komiteto vardu, būtent: savo, dr. Vyt. Milerio, dr. Otono Vaito, p. Vaitienės, Milerienės ir Petersonienės vardu.

— Kuriuo tikslu suvažiavimas šaukiamas?

— Ne tiek profesiniu, kiek tautiniu požiūriu. Šiuo metu L. P. L. Gydytojų Sąjungai priklauso apie 500 lietuvių gydytojų. Gydytojų sąjunga įsteigta 1953 m. Tikimasi susilaukti gydytojų ne tik iš JAV, bet ir iš Kanados, o gal ir iš P. Amerikos. Atrodo, kad šiemet, penktame gydytojų suvažiavime, nemažai dalyvaus Kanados lietuvių gydytojų, nes mūsų kolegos persiorganizavo į Kanados Lietuvių Gydytojų Draugiją ir pradėjo aktyviau veikti, o kadangi Detroitas yra Kanados pasieny, tad kanadiškiams bus lengva mus aplankyti.

— Kiek yra gydytojų kaimyniniuose miestuose?

Chicagoj apie 100, Detroite 11, Clevelande apie 60. Kai kas išmetinėja, kad mes, gydytojai esame atšalę lietuvybei ir visuomeniniams reikalams, nesame aktyvūs organizacijose, nesilankome šaukiamuose susirinkimuose ir pan. Bet toks galvojimas klaidingas. Atsiminkime, kad gydytojo profesija sunki. Nėra pasirinkimo: arba gydytojas, arba tik visuomenininkas. Dirbama su gyvais žmonėmis: tai ne baldai, ne valgomi produktai, ne raštinės darbas ...

— O visgi turime ir gydytojų visuomenininkų, — pastebėjo A. Nakas.

— Tačiau jų pasiaukojimas sunkus ir didelis, bet ne visiem tai įmanoma, veikliuosius išvardinsiu (ne visus galiu atsiminti). Dr. Vyt. Tauras, dr. Juozas Sungaila, dr. Milda ir St. Budriai, dr. Kaz. Ambrozaitis, dr. Dom. Jasaitis, dr. J. Adomavičius, prof. Juozas Meškauskas, dr. Petras Kisielius, dr. Balys Matulionis, dr. J. Valaitis, dr. Antanas Razma, dr. Vladas

(Nukelta į 2 psl.)

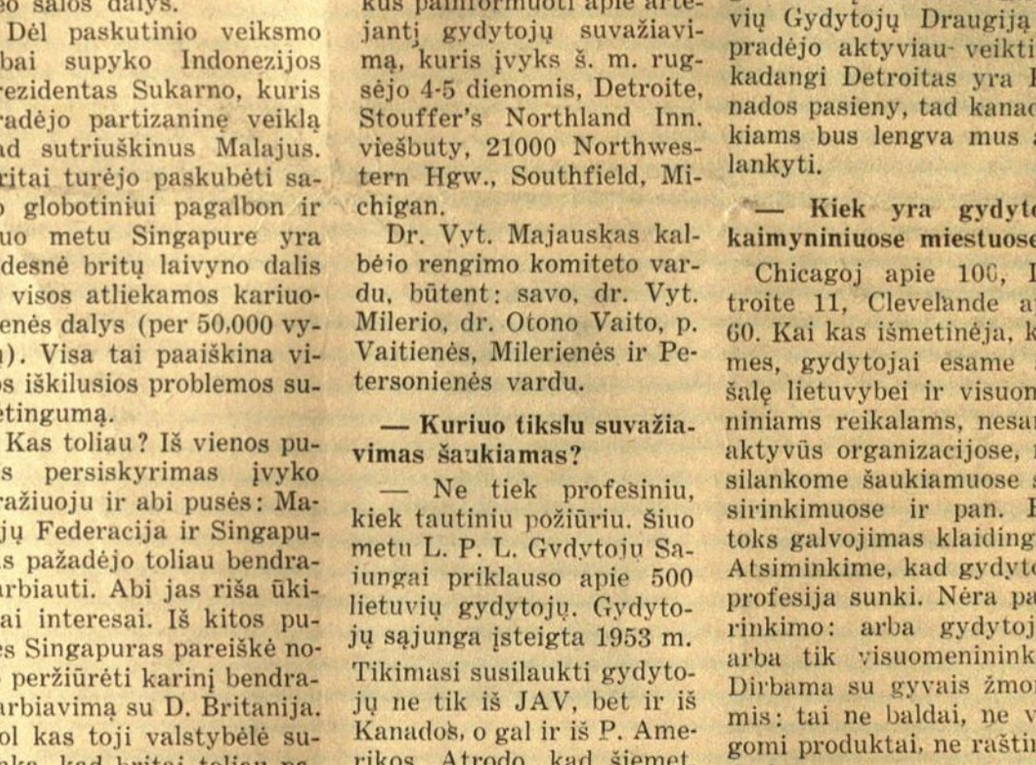

– Sveikinam, kad išėjai viena pasivaikščioti!...

Kas naujaPasaulyje

● KAI VIETNAME žūsta nuo Vietkongo ginklų amerikiečiai kariai, grupė komunistuojančių studentų Michigano Universitete per Vietkongo atstovą Alžire įteikė 100 dolerių auką Vietkongui paremti.

● THAILANDE pradėtoji komunistų agresija sulaikyta. Amerika pasiryžusi ten padvigubinti jau esamas amerikiečių jėgas, nusiunčiant dar 10,000 kareivių.

● WASHINGTONE svarsto, kas atsitiktų, jei Prancūzija išstotų iš Nato. Atlanto pakto jėgos Europoje būtų perkirstos, šiaurės grupėje pasiliktų Anglija, Vokietija, Belgija, Olandija, Danija ir Liuksemburgas, gi pietuose Italija, Turkija, Graikija ir Portugalija. Tarp tų dviejų grupių nebebūtų "tilto". Amerika jau ruošiasi perkelti savo karines bazes iš Prancūzijos į kitus Vakarų Europos kraštus.

● GRAIKIJOS vyriausybė paneigė komunistų paskelbtą žinią, kad Amerikos žvalgybos organai buvo įmaišyti į Graikijos vyriausybės krizę. Sakoma, kad komunistų paskelbtas dokumentas esąs netikras, turįs tikslą sugadinti santykius tarp Graikijos ir Amerikos.

● WASHINGTONAS paneigė N. Y. Herald Tribune paskelbtą žinią, kad 1964 m. prieš rinkimus Ho Chi Minh siūlęs prezidentui Johnsonui per vieną diplomatą taiką Vietname ir pasiūlymas buvęs atmestas, kad nesusikompromituoti prieš Goldwaterį. Dabar prancūzų agentūra žinią patvirtino, pranešdama, kad JT gen. sekretorius Thant tikrai 1964 m. rugsėjo mėn. perdavė Stevensonui Ho Chi Minho taikos pasiūlymą, prašydamas įteikti prezidentui Johnsonui, bet Baltieji Rūmai niekad nepatvirtino gavę tokį pasiūlymą.

● NEGRŲ RIAUŠĖS Los Angeles mieste dar nepasibaigė. Vartojami metodai, kaip tai padeginėjant pastatus su Molotovo granatomis, rodo, kad turima reikalo su gerai suorganizuotais ir pasiruošusiais riaušininkais. Bijoma, kad panašios riaušės, po Chicagos, gali kilti ir kituose JAV miestuose, kur negrams teisės niekad nebuvo suvaržytos.

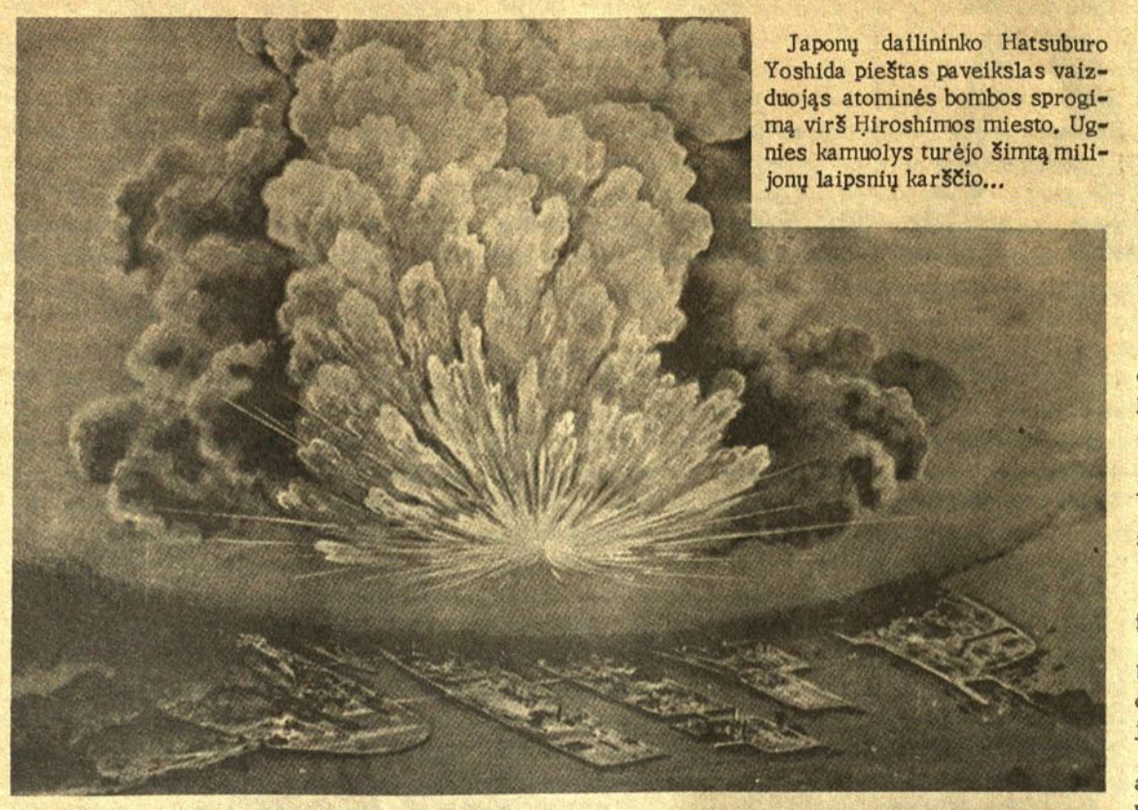

Japonų dailininko Hatsuburo Yoshida pieštas paveikslas vaizduojąs atominės bombos sprogimą virš Hiroshimos miesto. Ugnies kamuolys turėjo šimtą milijonų laipsnių karščio...

HIROSHIMA (5)

'Mes laimėjome karą"

Tiniano salos aerodromo takas buvo tamsioj nakty apšviestas ir lakiojanti tvirtovė "Enola Gay", sverianti 65 tonus, tai yra 8 tonais daugiau negu sveria šio tipo pakrauti bombonešiai,pradėjo riedėti. Paul Tibbets, buvęs prie vairo, leido lėktuvui riedėti ilgiau negu normaliai, pirm pasikeliant į orą. Lėktuvo kūnas ir sparnai nemaloniai drebėjo.

Tibbets nesiskubino pasikelti į didelį aukštį, kad neapsunkinti motorų. Jis palengva didino greitį. Lėktuvo uodegoj kulkosvaidininkas Bob Caron meldėsi matydamas atitolstant aerodromo taką.

Lėktuvo įgula lengviau atsiduso. Dabar "Enola Gay", varoma keturių motorų 2,200 arklių jėgos, vienodai laikėsi ore. Tibbets pasižiūrėjo į kompasą ir pasuko į kairę Iwo Jima link, kuri buvo už 995 km šiaurėje. Ten turėjo susitikti su dviem lakiojančiom tvirtovėm, kurios privalėjo lydėti iki galo.

Paul Tibbets, 29 metų amžiaus, jau buvo pulkininku. Jis buvo lakūnu gen. Mark Clarko ir vėliau gen. Eisenhowerio. Šitai sunkiai misijai jis buvo parinktas rekomenduojant generolui Arnoldui, kuris jį laikė geriausiu lakūnu Amerikoje.

Niekas Amerikos aviacijoje neatlikdavo taip kruopščiai savo pareigų kaip Tibbets. Lakiojančią tvirtovę šiai misijai jis pats išsirinko, iš pagrindų patikrinęs visas dalis ir davęs savo motinos vardą. Įgula irgi buvo parinkta iš geriausių. Bombos metėjas Tom Ferebee ir navigatorius Dutch Van Kirk kartu su Tibbets kovėsi Europoje. Mechanikas, radarininkas ir kulkosvaidininkas buvo parinkti dėl jų šalto kraujo. Tai buvo gerai atrinkta įgula.

2 val. 52 min. ryto Tinian laiku, arba 1 val. 52 min. nakties Japonijos laiku, Deac Parsons, įlindo į bombos sandėlį įtaisyti uždegtuvą "Mažajam berniukui". Jo pagalbininkas Jeppson šviete su elektros lempute ir padavinėjo įrankius. Su dideliu atsargumu į bombą buvo įdėtas uždegtuvas.

-- O.K! -- pagaliau pasakė jis savo pagalbininkui.

Įjungimas tokioj nepatogioj padėty užtruko 25 minutes. Dabar bomba buvo paruošta sprogimui.

Kulkosvaidininkas Bob Caron iš savo bokštelio paleido keletą šūvių išbandymui kulkosvaidžio. Patenkintas, koridorium jis atšliaužė į įgulos kabiną pasidalinti įspūdžiais su radarininku Stiborik ir mechaniku Shumard. Jake Beser, kurio uždavinys buvo neutralizuoti priešo radarus, dabar miegojo. Pulk. Tibbets irgi perdavęs vairą Lewiui atšliaužė pas kitus įgulos narius.

-- Ar tu įsivaizduoji kokiai misijai mes skirti, -- paklausė jis Carono.

-- Pulkininke, aš neturiu nė

Pulk. Paul Tibbets išmetęs ant Hiroshimos atominę bombą.

mažiausio noro būti sušaudytas už paslapties išdavimą.

-- Tu gali kalbėti, dabar mes esame kelyje.

-- Tai turėtų būti baisus chemikų išradimas?

-- Ne visiškai taip, -- pataisė Tibbets.

-- Tada čia yra koks fizikų triukas. North Fielde girdėjau, kad didžiuma mokslininkų, kurie ten buvo, yra fizikai.

-- Čia arčiau tiesos, -- nusišypsojo Tibbets.

Pulk. Tibbets išsitiesęs kabinoje bandė kiek užmigti, nes per paskutines 24 valandas nebuvo sumerkęs akių. Bet negalėjo užmigti. Šliaužiant atgal į priekį, Caron jį patempė už rankovės:

-- Pulkininke, ar tik neatomai bus susprogdinti?

-- Bob, tu atspėjai. Tai atomai...

Lewis vairavo "Enola Gay" per debesis. Navigatorius Van Kirk buvo įsitikinęs, kad į pasimatymą su kitom dviem lakiojančiom tvirtovėm bus atvykta laiku, būtent 4 val. 55 min. Japonijos laiku. Tibbets perėmė vairą ir Lewis nušliaužė į gale esančią kabiną užkasti ir išgerti vaisių sulčių.

Pirmieji saulės spinduliai horizonte sušvito 4 val., kai dešinėj pasirodė nedidelė Iwo Jima sala, nulaistyta "marinų" krauju.

Van Kirk neapsiriko. Buvo 4 val. 52 min. ir "Enola Gay" pasivijo Sweeney ir Marquardt vairuojamos lakiojančios tvirtovės. "Enola Gay" skrido prieky, kitos dvi lakiojančios tvirtovės iš šonų, truputį atsilikusios. Dabar visa formacija pasuko Shikoku salos link.

Sekančias 195 minutes iki Hiroshimos lėktuvai skrido tarpusavy nepalaikydami radijo ryšio. Dutch Van Kirk ir Stiborik tikrino vėjo greitį ir nukrypimą. Tibbets prikėlė visą įgulą. Sweeney ir Marquardt lėktuvuose buvo atominės energijos specialistai pasiruošę fotografavimui ir kitokiems tikrinimams. Radijo siųstuvai turėjo būti nuparašiutuoti tuojau pat bombą išmetus, kad galima būtų iš tolo sekti sprogimą. Iki Japonijos lėktuvai skrido virš debesų akinančioje saulės šviesoje. Prie Japonijos krantų Beser įjungė rekorderį, kad būtų užregistruotas kiekvienas įgulos nario žodis.

-- Šitas įregistravimas skirtas istorijai. Sekite savo žodžius. Mes greit išmesime pirmąją atominę bombą -- įspėjo Tibbets.

6 val. 40 min. lėktuvai pradėjo kilti iki 10,000 metrų aukščio, kuris buvo reikalingas bombos išmetimui. Parsons ir jo pagalbi-

Majoras Claude Eatherly vienintelis, kuris po bombardavimo buvo nerviniai susirgęs.

ninkas dar kartą patikrino bombą instrumentų pagalba. Šį kartą nebereikėjo lįsti į sandėlį, kur buvo bomba. Jei aparatai būtų parodę mažiausią netikslumą, būtų reikėję iš naujo lįsti.

Pralenkdama "Enola Gay", majoro Claude Eatherly valdoma lakiojanti tvirtovė "Straight Flush", skirta meteorologiniam stebėjimui, pasiekė Hiroshimą 7 val 9 min. Iš visų lakūnų, kurie dalyvavo šiame raide, Claude Eatherly sunkiausiai pergyveno ir buvo protiniai susirgęs, apkaltindamas save nusikaltimu, kad jis pasirašęs mirties sprendimą Hiroshimos miestui, pasiųsdamas raportą, kad esančios palankios meteorologinės sąlygos bombardavimui...

Jei visą Japonijos pakraštį dengė sunkūs debesys, tai kaip tyčia virš Hiroshimos buvo palikta 20 km diametro skylė. Atrodė, kad pats likimas paženklino šį miestą.

Tuo pačiu metu kitas meteorologijos lėktuvas, valdomas majoro Taylor, apskrido Nagasaki, kitą mirtimi paženkliną miestą. Jis irgi buvo nepridengtas debesimis. Gi tretysis meteorologinis lėktuvas apskrido Kokurą, tretįjį taikinį. Visi tie trys taikiniai buvo meteorologijos lėktuvų stebimi, kad esant nepalankiom meteorologijos sąlygoms virš vieno miesto, "Enola Gay" galėtų pasirinkti bombardavimui kitą, esantį geresnėse sąlygose. Gavęs pranešimą iš Eatherly, Tibbets nusprendė, kad Hiroshima bus bombarduojama. Už kelių minučių jis gavo pranešimus ir iš kitų miestų. Bet jie jau nebeturėjo intereso, nes virš Hiroshimos matomumas buvo geras.

7 val. 50 min. "Enola Gay" perskrido Shikoku salos iškyšulį ir Tibbets pats paėmė vairą į rankas. Van Kirk dar kartą patikrino vėjo stiprumą ir davė skridimo kryptį. Jeppson su ranka padarė ženklą, kad visi aparatai rodo, jog bomba tvarkoje.

Staiga pro debesų plyšį apačioje visi pamatė miestą.

-- Ar sutinkate, kad tai mūsų taikinys?

-- Taip, -- atsakė Parsons.

8 val. 9 min. Tibbets paėmė į rankas garsiakalbį.

-- Mes tuojau pulsime priešą. Užsidėkie akinius ant kaktos. Kada išgirsite signalą, nuleiskite juos. Nepakelkite pirm sprogimo.

Visi įgulos nariai buvo gavę akinius iš specialaus stiklo, tepraleidžiančius tik violetinius spindulius. Tie akiniai buvo užsakyti gen. Groves įsakymu prieš keletą mėnesių. Tai tik vienas pavyzdys iš tūkstančio, kaip Manhattan projekto "bosas" rūpinosi gamyba įvairių smulkių dalykėlių, besiruošiant bombos numetimui.

Van Kirk apskaičiavimai pasirodė tikslūs, vienos minutės skirtumu. "Enola Gay" pasiekė taikinį 8 val. 11 m. Užpakaly Sweeney sulėtino savo lakiojančią tvirtovę, kad pasilikti 1 km atstume. Marquardt jau buvo atitolęs, kad galėtų fotografuoti sprogimą.

Tom Ferebee prie kairiosios akies prispaudė Norden taikiklį. Bombonešiuose bombininkas visad perima vadovavimą pasiekus taikinį, bet Ferebee su Tibbets turėjo savo metodą, Tibbets pasilikdavo prie vairo iki 90 paskutiniųjų sekundžių.

Ferebee pataisė kryptį ir pulkininkas išpildė. Paskui 8 val. 13 min. 30 sek. jis perdavė vairą Ferebee.

-- Dabar lėktuvą palieku tau!

Tuo metu "Enola Gay" skrido į vakarus, 10,500 metrų aukštumoje 314 km greičiu. Apačioje matėsi didelis miestas, visiškai nepridengtas. Per taikiklį Ferebee atpažino kiekvieną smulkmeną. Prieš tai jis dešimt kartų buvo pakartotinai išstudijavęs Hiroshimos nuotraukas. Svarbiausias taikinys buvo tiltas per Ota upę. Jis pasirodė taikiklyje ir greit atsirado centre.

-- Taikinys centre! -- sušuko Ferebee ir patraukė sinchronizuotą rankeną. Už 45 sekundžių jis davė įspėjimo signalą, kad už 15 sekundžių bomba bus išmesta. Visi trys lėktuvai girdėjo šį signalą ir nuleidę akinius pradėjo skaičiuoti laiką.

8 val. 15 min. 17 sekundžių... bombos anga atsidaro. Pasilenkęs pirmyn Ferebee žiūri pro nedūžtamo stiklo grindis.

-- Go!

Ir jis pamatė kaip bomba pradėjo kristi. Kai tik bomba buvo išmesta, aliarmo signalas nutilo. "Mažasis berniukas" iš pradžios dar iš inercijos skrido horizontaliai, o paskui krito tiesiog žemyn. Palengvėjęs 5 tonais lėktuvas iš karto davė šuolį pirmyn jog įgulos nariai atsimušė į sienas. Tuo pačiu metu iš kitos lakiojančios tvirtovės buvo nuparašiutuoti trys cilinderiai. Paskui abu lėktuvai pasuko šonan. Tibbets su savo lėktuvu nėrė tiesiai žemyn 60 laipsnių, kad įgavus didesnį greitį ir kaip galima greičiau atitolus nuo tos vietos. Šis pratimas jau buvo tūkstantį kartų pakartotas. Reikėjo, kad jis pasisektų, jei nenorima žūti kartu su atomine bomba.

"Mažasis berniukas" buvo nureguliuotas sprogimui praslinkus 43 sekundėms po išmetimo. Visi registravimo aparatai buvo nutaikyti į jį.

Jeppson garsiai skaičiavo sekundes... 40, 41, 42, 43...

-- Ji nesprogsta -- sušuko jis.

Tuo pačiu metu Bob Caron sudejavo. Milžiniška violetinė šviesa aptemdė jį iki smegenų, jog pagalvojo, kad apako. Jis žiūrėjo tiesiog į sprogimą, kuris pasidarė 600 metrų pločio ugnies kamuoliu, ir kurio temperatūra centre siekė šimtą milijonų laipsnių.

(Bus daugiau)

"Enola Gay" į kurią buvo pakrauta atominė bomba.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

PASTATĖ TAUTIEČIAI KRYŽIŲ New Yorko Pasaulinėj Mugėj. Aptvėrė, apsodino rūtom, ir dažnas praeivis, sako, teiraujasi: kas čia palaidotas? Jei ryžtasi paskaityti įrašą, susivaiko, kad niekas čia nepalaidotas fiziškai, bet kad simboliškai čia palaidoti lietuviai... Ne visi, žinoma, bet daug tūkstančių, kurių gyvybė yra tapusi ne laiku ir ne vietoj nutraukta ryšium su prieš 25 metus Lietuvoj prasidėjusiais visokiais "išlaisvinimais".

Tų tūkstančių tautiečių, žuvusių iš raudonų ar rudų "išlaisvintojų" malonės, vardų kryžiaus įraše nėra. Bet vieną vardą uolūs parodininkai įrašė, -- jei ir ne po kryžium, tai bent informacijoje apie šįmet Better Living paviljone rodomą iš lėlių sukomponuotą lietuviškų kaimiškų vestuvių sceną.

"Toji lietuviškoji scena", -- rašo informatoriai, -- "jau buvo paruošta 1939 metų New Yorko parodai. Ją kruopščiai paruošė dailininkė K. Petrikaitė-Tulienė, paprašyta to meto Lietuvos valdžios. Dabar kūrėjos jau nėra gyvųjų tarpe. Okupantų rusų ji buvo išvežta į Sibirą ir ten mirė kankinės mirtimi".

Kas gi čia? Dailininkės K. Petrikaitės-Tulienės vardą per tryliką pastarųjų metų kelis kart teko matyt minimą vilniškiuose laikraščiuose, ir minimas jis tenai nei kaip "asmens kulto laikais represuotos", nei kaip vėliau rehabilituotos dailininkės vardas, juo labiau ne kaip mirusios, o kaip ramiai Vilniuje gyvenančios ir kuriančios dailininkės.

Lyg tyčia, jau nuskambėjus čia per radiją ir pasirodžius keliuose laikraščiuose tiems apgailestavimams dėl tariamo politiškai tragiško dailininkės K. Petrikaitės-Tulienės likimo, ateina iš Vilniaus rugp. 6 dienos "Tiesa" ir Aug. Gricius (begyvenąs savo vasarinėj rezidencijoj Palangoj) ten rašo apie Palangos puošimąsi menininėmis skulptūromis. Paminėjęs anksčiau pastatytas Eglės-Žalčių Karalienės, Jūratės ir Kastyčio skulptūras, gėrisi, kad "Dabar atsirado dar viena naujiena: prie Birutės kalno vasarotojai išvydo mergaitės bronzinį paveikslą, sukurtą dailininkės K. Petrikaitės-Tulienės. Tai gana vykęs, jaudinantis dailininkės darbas, sukurtas liaudies skulptūros stilium ir forma. Paveikslas toks įdomus ir patrauklus, kad pirmomis dienomis vasarotojai, išreikšdami pasigėrėjimą, puošė jį gėlėmis." (Beje, atrodo, kad tas paveikslas užpildė ilgą ten likusią tuščią "Liurdo" vietą, kur kadaise irgi būdavo padedama gėlių...).

Taigi... Dailininkė K. Petrikaitė-Tulienė atrodo tebeprisilaikanti gyvųjų tarpe ir sėkmingai bei ištikimai tebekurianti. Tik kažkas iš New Yorko (ar Washingtono?) parodininkų čia vienu ypu iškėlė jos vestuves ir laidotuves... Gal tarėsi tuo sustiprinsią antibolševikinę propagandą? Bet, jei sustiprino, tai tik pagrindą bolševikams iš tokios propagandos pasityčioti. Dar vienas beprasmės ir įkyrios otsebiatinos pavyzdėlis.

GYDYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS...

(Atkelta iš 1 psl.)

Ramanauskas, dr. St. Biežis, dr. J. Bartkus.

Mūsų įsitikinimu, prie veikliųjų daktarų priklauso ir Vyt. Majauskas.

Prie spaudoje jau paskelbtos programos pažymėtina, kad vyks ir parodos: įvairių lietuvių medicinos mokslo knygų — raštų, pradedant nepriklausoma Lietuva, ir baigiant visame laisvame pas. išleistais veikalais. Parodos rengėja: dr. Milda Budrienė. Be to, dail. Vikt. Petravičius irgi ruošia savo naujausių kūrinių parodą. Atidarymas: šeštadienį, rugsėjo 4 d., 12 val. Matysime puikių spalvotos grafikos kūrinių. Parodai rezervuotas laikas: šeštadienį (tik 3 val.) nuo 12 iki 3 val. p. p. ir sekmadienį nuo 10 val. iki 8 val. vakaro. Vėžio ligos simpoziumo metu paroda neveiks.

Lietuvių operos sol. Danos Stankaitytės koncertas, įvyks sekmadienį, rugsėjo 5 d., 8 val. vakare, Armenian Hall, 22001 Northwestern Hgw., Southfield. Baliaus metu gros Petrausko orkestras. Bus vakarienė ir šokiai.

Dr. V. Majauskas prašė pranešti visuomenės žiniai, kad į balių vietos rezervuotos. Norį užsitikrinti sau vietas turi kreiptis į **Vandą Vaitienę tel. LO 5-8385.**

— Ką daktare norėtumėt, kad dar paskelbtume lietuvių visuomenei?

— Organizacinio komiteto vardu kviečiu lietuvių visuomenę dalyvauti paskaitose, o ypač dr. Vyt. Vardžio įdomioje paskaitoje: **— Šių dienų pavergtoji Lietuva ir išeivija 1965 m.** Kviečiu būti gydytojų svečiais koncerte ir baliuje. Maloniai prašau kuo gausingiau apsilankyti rengiamose parodose ir skaitomose paskaitose, o taip pat neužmiršti, kad rugsėjo 5 d., sekmadienio rytą nuo 9:30 val. iki 10:30 val. Providence ligoninės koplyčioje (Greenfield — 9 mylia Rd., Southfield) bus laikomos mišios už žuvusius ir mirusius gydytojus. Laike pamaldų giedos sol. Dana Stankaitytė.

Šiame gydytojų suvažiavime bus išrinkti Amerikos gyd. centriniai valdomieji organai ir pristatyti suvažiavimui Garbės nariai.

DIRVA The Lithuanian Newspaper Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.
Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit).
Subscription per year $11.00. Single copy 10 cents.
Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.
Prenumerata metams $11.00, pusei metų $6.00. Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpiūčio mėnesiais.
Redaguoja:
Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

ATEIS JAUNIMO METAI

Taip, ateis jaunimo metai. Ar mes jiems ruošimės ar nesiruošime, ar mes juos skelbsime ar neskelbsime, ateis metai, kada jaunimas, šiandienins mūsų jaunimas, palaipsniui pakeis tuos, kurie dabar didžiausiomis pastangomis ir formuoja, ir vadovauja, ir pagaliau vykdo dabartinį lietuvišką gyvenimą ir veikimą. Tai bus ne vienkartiniai metai, kada didžiąja dalimi jaunimas užims Trečiosios Dainų Šventės dainininkų estradą ar pripildys Jaunimo Kongreso posėdžių sales. Tai bus ištisiniai metai, kurie slinks ir kartosis, kada dabartinių šio gyvenimo puoselėtojų nebeturėsime savo eilėse, kada vienas kitas išlikęs veteranas, iš šalies stebėdamas naujosios bangos išsiliejimą, galės arba su maloniomis džiaugsmo ašaromis pastebėti, kad mūsų jaunimas iš tikrųjų gražus, arba su nusivylimo kartėliu palydėti, kad ne tam mes savo laiku dirbome ir aukojomės. Kokie tie ateinantieji jaunimo metai bus, kiek jis prisidės prie lietuvybės išlaikymo, stiprinimo ir perdavimo dar ateinančioms kartoms, šiandien sunku smulkmeniškai įsivaizduoti ir neklystamai spręsti.

Tačiau antra vertus, gyvendami grubaus realizmo laikus, kada stebuklai retai besireiškia, o pasakomis nė mažieji nebedaug betiki, kada viskas remiama planavimu, kantrybe, įtemptu darbu ir sukauptomis norima atsiekti kryptimi pastangomis, -- nereikia būti per dideliu pranašu, kad maždaug įstengtume įsivaizduoti, ką gali netaip jau tolima ateitis parodyti. Tasai įsivaizdavimas, paremtas eilės metų stebėjimu ir patyrimu, gali klaidinti smulkmenose, bet būti apytikris savo bendrąja apimtimi. Daugelio sutinkama, kad istorija kartojasi, ne tiek raidišku savo įvykių panašumu, kiek priežastimis, kurios iššaukia panašias pasėkas. Gi prisiminę seną mūsų žmonių išmintį, jog obuolys nuo obels netoli terieda, sutiksime, kad tasai mūsų jaunimo būsimasis pasireiškimas bus savo esmėje toks, kuriam būsime šiandieninį jaunimą paruošę. Ir paruošę mes patys, o ne kas kitas.

Kad materialiai mūsų būsimosios kartos galės gyventi ir gyvens geriau negu dabartinė, pavadinkime ją jau senąja, abejoti netenka. Tai visai natūralu ir kitaip gal ir būti negali. Kitaip nebūtų pažangos. Kitaip nepasiteisintų pasišventimas tėvų, kurie, šiame krašte negalėdami kadaise nemažesnėmis pastangomis įsigytų aukštojo mokslo baigimo diplomų pelningiau panaudoti, pasiliko fizinio darbo darbininkais, kad tik jų vaikai čia siektų aukštojo mokslo. Tokių tėvų pasiaukojimas, kaip šiandien matome, labai dažnai sudarė sąlygas jų vaikams lengviau ir geriau šiame krašte įsikurti. Tik pereikime įmones ir pastebėsime, kad padienių darbininkų eilėse mūsiškio jaunimo surasime labai ir labai nedaug. Didžioji mūsų jaunimo dalis, priešingai čiagimiams, nuėjo į darbo sritis, teikiančias platesnes galimybes ir atveriančias tolimesnius akiračius. Visa tai gražu ir malonu.

Stebėdami mūsų priaugančio jaunimo reiškimąsi politinėje kovoje dėl Lietuvos laisvės, o ypatingai gražią ir visais atžvilgiais remtiną jo iniciatyvą pastarųjų metų būvyje, tegalime tik džiaugtis. Atrodo, kad šioje nepaprastai svarbioje misijoje būsimieji jaunimo metai duos ne vieną asmenybę, kuri savo aktyvumu, organizaciniais privalumais ir ateities įvykių pramatymu įstengs politinę kovą tęsti ir vykdyti su nemažesniu atkaklumu, kaip tai buvo daroma prieš šių naujųjų kovotojų aktyvesnį įsitraukimą. Atsižvelgiant į šio uždavinio svarbą, gal tektų kreipti jaunimo dėmesys į tai, jog didelesnis domėjimasis politiniais mokslais šio krašto universitetuose, juos baigus metimasis į sritis, besirišančias su diplomatine tarnyba ar politine karjera, mūsų didžiajam reikalui galėtų būti ne tik naudingas, bet ir reikalingas.

Ateinančiais laikais, jaunimo metais, jaunieji neišvengiamai turės perimti vadovavimą ir visose kitose lietuviško darbo srityse. Jie, ir niekas kitas, turės vesti ir aktyviu savo dalyvavimu formuoti visą būsimąjį visuomeninį veikimą bei organizacinį gyvenimą. Jie patys turės čia išlaikyti ir savo, jau savo, vaikams perduoti gimtąją kalbą su visais jos pasireiškimais tiek grožinėje literatūroje, tiek teatro scenoje, tiek periodinėje ir neperiodinėje spaudoje. Tasai šiandieninis jaunimas palaipsniui perims atsakomybę už lietuviškosios dainos ir kitų meno vertybių puoselėjimą ir tolimesnį perdavimą. Tos ir visos kitos neišvardintos lietuviško darbo sritys pareikalaus iš būsimųjų jų vadovų gal net daugiau pasišventimo ir dar kietesnio darbo, nes jie šiai misijai bus ruošęsi ne savo gimtajame krašte, o svetur, kur tam tikslui sąlygos yra daug sunkesnės, negu mes ir jie įsivaizduojame. Tam tikslui reikės ne tik paskirų vadovų, bet ir plačiųjų masių, kurios jų lietuviškosios kūrybos vaisiais naudosis. Jie ir tos masės neišaugs per metus kitus. Jų išugdymas tęsis dešimtmečiais ir pastangos turės nesiliauti nė vieną dieną.

Neseniai vienas Western Reserve universiteto profesorius, vertindamas įvairius jaunimo auklėjimo temomis parašytus vadovėlius pasakė, jog geriausias ir tiksliausias jaunimo auklėjmo vadovas yra tas, kurį savo pavyzdžiu tėvai įrašė jaunuolio sąmonėn. Jo prisiminimas ir sąmoningas pritaikymas esąs geriausias kelrodis jaunuomenės ugdymui. Sutikdami su šio profesoriaus samprotavimu, turime susigyventi ir su tėviška pavyzdžio pareiga, vykdytina ruošiant savo sūnų ar dukrą ateinantiems jaunimo metams. Pamokslinis žodis jaunuoliui skamba tuščiai, jeigu jo nelydi gyvenimas, o gyvenama aplinka tempia jį dažnai priešinga kryptimi. Jeigu visuomenininkas dirbs visuomeninį darbą tik dėl savo asmeninės garbės, jo vaikai sieks garbės jau kitokiais būdais, tik jau amerikiniu mastu ir tai ne lietuviškos bendruomenės veikloje, o dažniausiai beisbolo ar futbolo stadijonuose. Jeigu tėvas lietuviškai veiklai paremti, kada visa šioji veikla remiasi tik geros valios tautiečių aukomis, pagailės dolerio, jo užaugę vaikai tam reikalui greičiausiai neduos nė cento. Jeigu kurioje šeimoje nebus laukiamas lietuviškas laikraštis ir knyga, užaugę vaikai iš viso nebeįsivaizduos reikalo domėtis lietuviška spauda. Ir taip toliau, ir taip toliau.

Paruošti jaunimą jo būsimiems metams yra didelis, sunkus ir atsakingas uždavinys. Vieniems jis pavyks lengviau ir gražiau, kitiems nepasiseks taip, kaip norėtųsi. Tačiau jeigu bus visą laiką stengtasi, ir nepasisekimo atveju bus sąžinė ramesnė įsitikinus, jog žodžiu ir darbu buvo siekiama tai, ko lietuviška širdis trokšo: iš tėvų paveldėtą lietuvybę perduoti būsimoms kartoms, jos jaunimo metams. (Ins)

MIRŠTANČIŲJŲ GARBĖ (2)

Tik vienas kelias -- laimėti ar žūti

STASYS ŽYMANTAS

Tėvynės mirties karas -- taip 1947 m. savo skunde už Tėvynės ribų esantiems broliams ir sesėms nežinomas lietuvis apibūdino tuomet Lietuvoje vykusį atšiaurų ginkluotą lietuvių pasipriešinimą sovietiniam okupantui. Lietuvių kraujas tame kare liejosi taip gausiai, rašė jis, jog nei vasaros saulė nesuskubdavo to kraujo išdžiovinti, nei žiemos speiga -- jo sušaldyti.

"Mūsų motinų ir vaikų ašaros, kada jie apjuosia mūsų kaklą, apiplauna mūsų pasruvusį kraują, ir mes, pažvelgę į gaisrus ir smurto veiksmus, užmirštame kovos nuovargį ir dar su didesne jėga giname Tėvų žemę".

Mes keliame galvas aukštai, prieš 200 milijonų moderniškai ginkluotą okupantą kovojame už Tėvų žemę trys milijonai. Nė vienas kraštas už laisvę nėra tiek paguldęs aukų per tris metus, kaip mes".

Tas lietuvio laisvės kovotojo teigimas nebuvo perdėtas. Apytikriais duomenimis jau 1946 m. birželio mėn., tat maždaug po dvejų metų nuo laisvės kovų pradžios, iš 25.000 - 30.000 pradinio Lietuvos pogrindžio armijos karių skaičiaus žuvo jau apie 8.000. 1947 m. gruodžio mėn. iš Lietuvos užsienin išvykęs Tauro apygardos laisvės kovotojas, BDPS įgaliotinis Audronis, 1949 m. pavasarį grįžęs Lietuvon pranešė, jog išlikusių gyvų senųjų laisvės kovotojų Tauro apygardoje teradęs vos 10%. Jei 1945 m. Dainavos apygardos laisvės kovotojų skaičius siekė 4.000 - 5.000 vyrų, tai po penkerių metų, 1950 m. jų beliko 300-500. Skaitoma, jog 1950 m. Lietuvos partizanų visame krašte buvo belikę apie 5.000, o 1951 m. jų skaičius jau tesiekęs vos keletą šimtų.

Tačiau žuvusių lietuvių kovotojų skaičius dar toli gražu nepavaizduoja viso šio laisvės karo su bolševikiniais okupantais sunkumo ir jo žiaurumo. Jokios, pačios minimaliausios žmoniškumo taisyklės, jokios karo konvencijos ar kariaujančių šalių teisių pripažinimas ir jų gerbimas tame kare negaliojo. Paimtieji į nelaisvę sveiki ar sužeisti lietuviai laisvės kovotojai buvo bolševikų tardomi tokiomis baisiomis kankinimo priemonėmis, kurios pralenkė bet kokios vaizduotės galimumus. Todėl partizanai kovėsi iki mirties, blogiausiu atveju nusišaudami arba dažniausiai susisprogdindami granata, kad žuvusio priešas neatpažintų ir nepritaikinti kruvinų represijų jo šeimai. O kautynėse kritusių Lietuvos kovotojų lavonai enkavedistų buvo atvežami į artimiausių miestelių ar miestų turgavietes, kur šlykščiausiai išniekinti palikdavo gulėti pamesti purvyne. Tai buvo žabangos naujoms aukoms. Gal gi kas atsišauks. Ir kai motina, sužadėtinė, sesuo neišlaikydavo nepasikabinusios lavono, enkavedistai, kaip alkanų vilkų gauja, puldavo gimines ir net pažįstamus, kurie tokiu būdu tapdavo naujomis Sibiro aukomis.

Šitoks beatodairinis okupanto brutalumas ir žiaurumas tik dar labiau stiprino laisvės kovotojų ryžtą, kurie nematė kitos išeities, kito kelio, kaip kovoti ir laimėti arba žūti. Tačiau laimėjimui be realios paramos iš šalies jokios vilties nebuvo. Tik aktyvi vakarų ir užsienio lietuvių intervencija ir pagalba galėjo išgelbėti kovojančius lietuvius nuo tikros mirties. Jie tos paramos prašė, reikalavo ir jos laukė.

"Mes kalbame tiesiai ir nuoširdžiai", rašė užsieniui skirtame rašte 1947.V.14 d. Lietuvos BDPS Komitetas: --

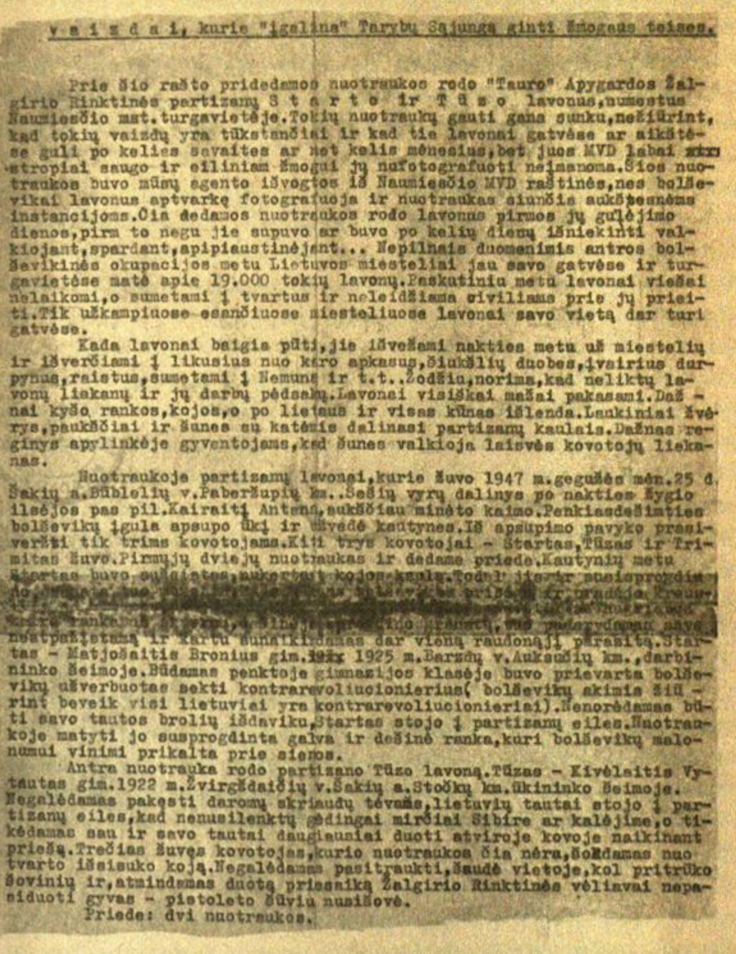
v a i z d a i, kurie "įgalina" Tarybų Sąjungą ginti žmogaus teises.

Prie šio rašto pridedamos nuotraukos rodo "Tauro" Apygardos Žalgirio Rinktinės partizanų S t a r t o ir T ū z o lavonus,numestus Naumiesčio mst.turgavietėje.Tokių nuotraukų gauti gana sunku,nežiūrint, kad tokių vaizdų yra tūkstančiai ir kad tie lavonai gatvėse ar aikštėse guli po kelias savaites ar net kelis mėnesius,bet juos MVD labai striktai saugo ir eiliniam žmogui jų nufotografuoti neįmanoma.Šios nuotraukos buvo mūsų agento išvogtos iš Naumiesčio MVD raštinės,nes bolševikai lavonus aptvarkę fotografuoja ir nuotraukas siunčia aukštesnėms instancijoms.Čia dedamos nuotraukos rodo lavonus pirmos jų gulėjimo dienos,pirm to negu jie supuvo ar buvo po kelių dienų išniekinti valkiojant,spardant,apipiaustinėjant... Nepilnais duomenimis antros bolševikinės okupacijos metu Lietuvos miesteliai jau savo gatvėse ir turgavietėse matė apie 19.000 tokių lavonų.Paskutiniu metu lavonai viešai nelaikomi,o sumetami į tvartus ir neleidžiama civiliams prie jų prieiti.Tik užkampiuose esančiuose miesteliuose lavonai savo vietą dar turi gatvėse.

Kada lavonai baigia pūti,jie išvežami nakties metu už miestelių ir išverčiami į likusius nuo karo apkasus,šiukšlių duobes,įvairius durpynus,raistus,sumetami į Nemuną ir t.t..Žodžiu,norima,kad neliktų lavonų liekanų ir jų darbų pėdsakų.Lavonai visiškai mažai pakasami.Dažnai kyšo rankos,kojos,o po lietaus ir visas kūnas išlenda.Laukiniai žvėrys,paukščiai ir šunes su katėmis dalinasi partizanų kaulais.Dažnas reginys apylinkėje gyventojams,kad šunes valkioja laisvės kovotojų liekanas.

Nuotraukoje partizanų lavonai,kurie žuvo 1947 m.gegužės mėn.25 d. Šakių a.Būblelių v.Paberžupių km..Šešių vyrų dalinys po nakties žygio ilsėjos pas pil.Kairaitį Antaną,ūkininkau minėto kaimo.Penkiasdešimties bolševikų įgula apsupo ūkį ir išvedė kautynes.Iš apsupimo pavyko prasiveržti tik trims kovotojams.Kiti trys kovotojai - Startas,Tūzas ir Trimitas žuvo.Pirmųjų dviejų nuotraukas ir dedame priede.Kautynių metu Startas buvo sužeistas,nukertant kojos kaulą.Todėl jis ir susisprogdino [illegible] granatą, [illegible] neatpažįstamą ir kartu sunaikindamas dar vieną raudonąjį parazitą.Startas - Matjošaitis Bronius gim. 1925 m.Barzdų v.Aukselių km.,darbininko šeimoje.Būdamas penktoje gimnazijos klasėje buvo prievarta bolševikų užverbuotas sekti kontrarevoliucionierius(bolševikų akimis žiūrint beveik visi lietuviai yra kontrarevoliucionieriai).Nenorėdamas būti savo tautos brolių išdaviku,Startas stojo į partizanų eiles.Nuotraukoje matyti jo susprogdinta galva ir dešinė ranka,kuri bolševikų malonumui vinimi prikalta prie sienos.

Antra nuotrauka rodo partizano Tūzo lavoną.Tūzas - Kivėlaitis Vytautas gim.1922 m.Žvirgždaičių v.Šakių a.Stočkų km.ūkininko šeimoje. Negalėdamas pakęsti daromų skriaudų tėvams,lietuvių tautai stojo į partizanų eiles,kad nenusilenktų gėdingai mirčiai Sibire ar kalėjime,o tikėdamas sau ir savo tautai daugiausiai duoti atviroje kovoje naikinant priešą.Trečias žuvęs kovotojas,kurio nuotraukos čia nėra,šokdamas nuo tvarto išsisuko koją.Negalėdamas pasitraukti,šaudė vietoje,kol pritrūko šovinių ir,atmindamas duotą priesaiką Žalgirio Rinktinės vėliavai nepasiduoti gyvas - pistoleto šūviu nusišovė.

Priede: dvi nuotraukos.

Lietuvos laisvės kovotojų Tauro apygardos vado raštas, pasiekęs vakarus.

Turgaus aikštėje pamesti Lietuvos laisvės kovotojų lavonai. Tai buvo kasdienis reiškinys Lietuvoje, vedant kovą prieš bolševikinį okupantą.

"Mūsų nūdienė būklė -- daugiau nė rimta... Jei negausime iš Jūsų paramos, po keletos mėnesių žūsime, žus su mumis ir kovojanti Lietuva. Lietuva liks padrika, išbarstyta ir palaužta. Trūksta ypač: pinigų, medikamentų ir techninių priemonių. Nūdien daugis veda kovą su juokingai menkais ginklais, bet su milžiniška Tėvynės meile širdyje ir dėl to eilės retėja, o didėja didvyrių vėlių skaičius ten"...

"Gana žodžių. Reikia realios pagalbos. Nesulauksime dabar -- rytoj ji bus po laiko. Rytoj mes prakeiksime visus ir žūsime, kaip įpareigojo mus žuvę prieš mus".

Toks buvo kovojančios Lietuvos nemeluotas ir neklastotas balsas ir pagalbos šauksmas, kurį, deja, tuo metu toli gražu nevisi užsienio lietuviai ir jų veiksniai išgirdo, suprato ir mėgino į jį reikiamai atsiliepti.

NIEKAS NEKURSTĖ

Kaip bolševikams įprasta, savo tiesioginę kaltę ir atsakomybę dėl pralieto lietuvių kraujo Maskva mėgino ir tebemėgina primesti Vakarų imperialistams ir buržuaziniams lietuviams nacionalistams. Girdi, tai jie iš užsienio sukurstę neprasmingą, be viltišką ir pragaištingą ginkluotą lietuvių pasipriešinimą, kuris atnešė lietuvių tautai tokių skaudžių nuostolių.

Dabartinis Sovietijos prezidentas Mikojanas 1960 m. lankydamasis Norvegijoje mėginęs panašiai aiškinti, esą ir 1956 m. revoliuciją Vengrijoje pradėję ne patys vengrai, bet kažin kokie Vakarų reakcionieriai ir įvairūs niekšiški amerikiečiai.

Tiesa, kad kovojančios Lietuvos lietuviai savo broliams užsieny, ypač kai kuriems jų politiniams veikėjams ir vadovams galėtų padaryti ir darė nevieną teisingą ir skaudų priekaištą.

Tačiau okupantų pastangos primesti užsienio lietuviams atsakomybę dėl Lietuvos laisvės karo sukurstymo 1944-45 m. niekuo nepagrįstos. Niekas tuo metu iš užsienio ginkluoto pasipriešinimo Lietuvoje nekurstė, nesukurstė ir negalėjo sukurstyti.

Tie, kurie užsienyje patys tikėjo ir skelbė greitą naują tarptautinį karą ir Lietuvos išlaisvinimą, jokio ryšio su kovojančiu kraštu neturėjo. O tie, kurie rūpinosi tą ryšį nustatyti ir jį sudarė, 1946 m. pavasarį įsakmiai įspėjo politinį Lietuvos pogrindį ir partizanų vadovybę, jog artimiausiu laiku ne tik netenka tikėtis karo ar kokių nors konkrečių Vakarų žygių Lietuvą išvaduoti, bet netgi karo metu Vakaruose įsivyravusios sovietams palankios viešosios nuomonės pasikeitimo negalima laukti anksčiau, kaip už kokių dvejų metų.

Atsiliepdamas į pogrindžio atstovų prašymą suteikti savo nuomonę bei patarimą Diplomatinės Tarnybos šefas min. S. Lozoraitis Lietuvos rezistencijai perduotame ir ją pasiekusiame rašte irgi įspėjo, jog Amerika ir Anglija "šiuo tarpu nėra pasiruošusios karui nei materialiai nei moraliai, ypač karui už patekusių į sovietų sferą valstybių laisvę".

"Būdamas užsienyje", rašė jis tame rašte", aš negaliu spręsti, kiek mūsų partizanų veikla apsaugoja gyventojus nuo okupacinės valdžios smurto ir ar yra būtina masių tautinei sąmonei palaikyti".

"Bet kiek tai liečia ginkluotos kovos įtaką į šių dienų tarptautinės politikos raidą Lietuvos klausimu, tai aš jaučiuosi galįs tvirtinti, jog mūsų geriausių vyrų mirtis įvykių plėtojimosi nepaskubins, o jos politinis efektas, įtaka į Lietuvos laisvės propagandą bus skaudžiai neproporcionalus pasiaukojimui ir tautos nuostoliui".

Tačiau dieną ir naktį mirties tykojami Lietuvos partizanai negalėjo ir nenorėjo tikėti, jog kelias į Lietuvos laisvę gali būti dar labai, labai tolimas. O lietuvių kovotojų laisvės meilė ir josios ilgesys buvo tokie dideli, jog jie geriau rinkosi mirtį, negu gyvenimą sovietiniame pavergime.

Sekančiam numery: Miško brolių laisvės armija.

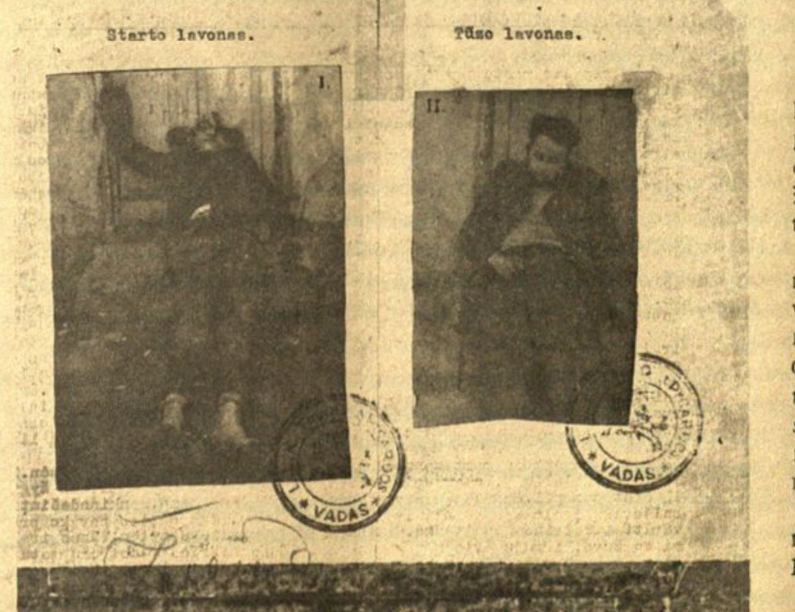

Dviejų Tauro apygardos Žalgirio rinktinės laisvės kovotojų lavonai Starto (iš kairės) ir Tuzo (iš dešinės) numesti Naumiesčio turgavietėje. Jų tikrosios pavardės yra žinomos. Startas 22 m. amžiaus, gimęs darbininko šeimoje, Tuzas 25 m. amžiaus, ūkininko sūnus. Žuvo 1947 V. 25 d. Šakų aps. Būblelių v. Paberžupių km. Kautynių metu Startas buvo sužeistas, nukertant kojos kaulą. Susisprogdino granta tuo momentu, kai pribėgęs bolševikas ruošėsi kraustyti jo kišenes, tat kartu ir jį sunaikindamas.

Trečioji Lietuvių Dainų Šventė

Daina lietuvis išsako savo džiaugsmą ir liūdesį, joje yra sukrauti mūsų asmeniniai lūkesčiai ir tautiniai siekimai, su daina pradedame darbus ir užbaigiame pasilinksminimus. Neveltui todėl ir sakoma, jog daina lydinti mus nuo lopšio iki karsto. Dainos žodžio ir melodijos darnioje pynėje išreiškiame ir parodome mūsų tautinės kultūros gilumą ir brandumą.

Nenuostabu todėl, jog ir išeivijoje turime gausiai aukšto meninio lygio chorų, kurie kas penkmetis pasirodo ir plačiajai Amerikos visuomenei tautinėse dainų šventėse. JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės Centro valdybų yra nutarta III-ją Dainų Šventę suruošti Chicagoje 1966 metų liepos mėn. 3 d. International Amphitheater talpioje ir vėsinamoje salėje. LB Chicagos Apygardos valdybos yra sudarytas III-sios Dainų Šventės vykdomasis komitetas iš gausių chorų ir LB Apylinkių atstovų, kuris jau pradėjo darbą. Jau siuntinėjamas ir Dainų Šventės repertuaras.

Šia proga visi chorai ir visa lietuviškoji visuomenė yra kviečiami prisidėti prie Dainų Šventės paruošiamųjų darbų ir gausaus dalyvavimo pačioje šventėje.

Dainų Šventės repertuaro reikalais chorus bei jų vadovus prašome kreiptis į repertuaro komisijos pirmininką šiuo adresu: Jonas Zdanius, 823 Brummel, Evanston, Ill. 60202, gi III-sios Dainų Šventės vykdomojo komiteto adresas yra sekantis: Dr. Stp. Biežis, 3241 West 66th Place, Chicago, Ill. 60629.

III-sios Dainų Šventės pasisekimas suprantama yra chorų ir pačios visuomenės rankose, todėl komitetas kviečia sekti visus jo pranešimus spaudoje ir gausiai į juos atsiliepti.

Dr. Steponas Biežis
III-sios JAV ir Kanados Lietuvių Dainų Šventės
Vykdomojo Komiteto Pirmininkas.

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

"Aš demono kilmės"

Sudiev! Vis tiek neužgesint tau pragarišką ugnį
Ir skausmo svylančio iš dūšios neištremti!...
Kaip naktys dvi, kaip dvi bedugnės
Lai bus tad mano akys liūdnos, tamsios!

Aš demono kilmės. Įspėjai.
Todėl ir sielą mano valdo
Ne angelas, bet žalias vėjas
Ir prietemų dvelkimas šaltas...

Vargiai būtų galima vaizdžiau apibūdinti Skabeikos asmenybę ir poeziją, kaip tuo plastišku jo paties išsisakymu. Ir šiuo atžvilgiu jis gana "nelietuviškas", gana skirtingas. Jo graudumas ne toks, kaip vyskupo Baranausko, Vienažindžio, Aiščio, Miškinio ar Borutos. Iš viso tai ne graudumas, nes jo akys ne graudžios, o visada tamsios, liūdnos, niūrios, šaltos. Net ir jo "naujų pasaulių vėtros", liepsnos ir ugnys, tas "svylantis skausmas" kažkaip daugiau ledinis, chemiškai šaltas, ne karštas. Ir man rodos, kad dažnai šis lietuvis gyvenimo miške, ko jis taip kentė, buvo vis liūdnas ir tamsus, patsai nežinojo.

Matyt, jo siela buvo demoniška -- pagal visą tradicinį ir legendinį šios dabar kiek apnykusios genijų veislės supratimą. Bet seniau demonų buvo visur apsčiai. Senovės graikams daimonai buvo tam tikros dievybės, gėrio ar blogio genijai, susiję su žmonių, miestų ir net valstybių likimu. Vėliau ir ligi dabar demonai įgavo nupuolusių angelų, buvusių pagoniškų, iš pareigų atstatytų dievų ir dažniausia kiek mandresnių, poetiškesnių velnių prasmę. Net labai pikti, labai blogi, rūstūs ir nuožmūs, išskirtinų cholerišku aistrų žmonės kartais pavadinami demonais.

Demonai visada nepatenkinti pasaulio tvarka, dievų ir žmonių įsigalėjusiais įstatymais, kitais dievais ir žmonėmis ir kartais patys savimi. Jie - pralaimėję maištininkai, bet vis dar nepasidavę, tebeprotestuojantieji, tebeieškantį laimės, tebekeršijantieji, kenčiantieji ir tebeliūdintieji. Anot André Malraux, visa didžiųjų menų kūryba yra demoniškos kilmės: protestas prieš rutiną, maištavimas prieš nusistovėjusią tvarką, prometėjiškos ugnies skėlimas.

Ligi Skabeikos mūsų kultūros bohemoje teturėjome gangreit tik vieną demoniškų manierų rašytoją - Juozą Albiną Herbačiauską. Bet vėliau Kaunan atvykę du lenkų žurnalistai, Katelbachas ir Stachorskis, kartą man smulkiau jiems nupasakojus apie Juozą Albiną, tik nusijuokė: - Tokių Varšuvoje ir Krokuvoje mes ir dabar dar turime mažiausiai po šimtą. Be to, nepamirškime, kad mes lenkų literatūroje turėjome Pšibiševskį...

Tad Herbačiauskas gal buvo kiek svetimos, pasiskolintos kilmės demonas. Autentiškas, visiškai lietuviškas ir tuo tarpu vienintelis "demono kilmės" žmogus mūsų literatūroje kolkas buvo tik Leonas Skabeika, - žemaitis, niekada užsieniuose negyvenęs.

●

Sovietinis kritikas V. Kubilius vienoje vietoje bene teisingai sugauna, kad "simbolizmas buvo svetimas L. Skabeikos pasaulėžiūrai ir charakteriui". Bet tuojau pat iškrypsta mėgindamas plikai teigti, kad poetas ilgėjęsis masių kovos už išsivadavimą, neieškojęs mistiškos daiktų prasmės, nebėgęs nuo realaus gyvenimo į anapus, vengęs "ištirpti visko išsižadėjusios rezignacijos nirvanoje". Visa reikšmingiausioji, stipriausioji jo sveikojo periodo lyrika neduoda duomenų ir nepatvirtina tokių teigimų. Greičiau kaip tik priešingai. Jo eilėraščiai geriau ir intymiau atskleidžia visą jo poetinę asmenybę ir pasaulėžiūrą, negu bet kurie vėlesnieji laiškai, manifestai ir testamentai.

Be abejo, simbolikas jis buvo daugiausia tik savo forma, stiliumi, žodynu, kurį teisingai ar klaidingai mes esam įpratę priskirti simbolizmui. Jo sielos turis aiškiai kitoks. Jis daugiau romantikas - šimtmečiu pavėlavęs romantikas, - tik ne patriotine ar "tautinio atgimimo" prasme, kaip Maironis, bet psichologine, dvasine, savo asmenybės ir etikos konceptų prasme. Tai "demonas užiančiose pasaulių vėtrose", ir dažniausia kaž kodėl žalios spalvos vėtrose.

Jeigu Viekšnių žemaičio savotiškos dvasios vaizdą sprausti į lyginamosios tarptautinės literatūros rėmus, jis iš esmės mažiau artimas jo paviršutiniškai mėgiamam "rafinuotam dekadentui" prancūzui Baudelaire, kiek pvz. iškiliausiam anglų romantikos princui lordui Byronui. Ir jei jis buvo taip vis įsikandęs tą savo "demoną", tai gal greičiau veikė Lietuvoj anuomet populiari ruso Lermontovo to vardo kaukaziškos legendos poema ar ypač Rubinšteino opera "Demonas", per daugelį sezonų su pasisekimu statyta Kauno teatre.

Leonas mėgo Byrono "Kainą", tą pirmąjį žmogišką demoną, kurį buvo skaitęs Vinco Kudirkos vertime ir kuris pačiam Kudirkai iš visų jo vertimų buvo mylimiausias. Tai veikalas apie gėrio ir blogio kovą, pirmasis žmogaus maištas prieš visatos tvarką, asmeninės laisvės ir jos pančių konfliktas, grumtynės su blogiu ne tik gėrio, bet ir blogio priemonėmis.

Tokio pykčio, protesto, grasinimų ir smerkimo pilna Skabeikos lyrikoje, ir taip pat žemaitiško užsispyrimo jei ne tą blogį sunaikinti, tai bent patį save - protesto, keršto, nusivylimo ženklan.

●

Jo reta, lietuviškai demoniška siela labiau artima ne prancūzų ar rusų literatūros dekadentams, o greičiau vokiškam romantizmui, ypač Richardo Wagnerio, kuris meistriškai poezijos žodžiais ir muzikos garsais išreiškė mistinį germanų rasės žavėjimąsi ne tiek gėrio ir nuodėmės problemom, kiek antiracionaliu jėgos kultu, dievų sutemom ir mirties walkyrijom.

Tad jo siela, dvasinis turis ir būdas nesutapo su ta literatūrine simbolizmo srove, kuriai jis tarėsi priklausęs, mėgęs, didžiavęsis ir gynęs. Be abejo, tai yra natūralus dar jaunuoliškas naivumas. Pradedantieji rašytojai nekartą įsikalba sau, kad jie štai "bus" simbolistai, romantikai, futūristai, "keturvėjininkai", ar "proletariniai" rašytojai, realistai, ekspresionistai, egzistencialistai... Bet ne visada jie tokie yra, kaip nori, savo sielos sąrangoje. Iš to tik didėja jų tragizmas ir nepasisekimai, kurie pasibaigia asmenybės sulūžimu ar visišku pasitraukimu nuo kūrybos.

Gyvenime ir poezijoje Skabeika norėjo būti estetas, dekadentas, individualistas, simbolistas. Jis gynė šias sroves, nepasidavė draugų kritikai, pyko už tai pašiepiamas. Jam, pvz., didele literatūros žvaigžde dar buvo išnykstančio europinio simbolizmo mohikanas rusas Konstantinas Balmontas, baltųjų rusų emigrantas, pradėjęs savyje ieškoti lyg ir lietuviškos kilmės ir vėliau senatvėje, nors ir ne už dyką, nemažai patarnavęs mūsų literatūros ir liaudies dainų populiarizavimui svetimųjų tarpe.

Vienas šio rinkinio redaktorių ir skabeikinių atsiminimų pluošto autorius, Antanas Venclova, prisimena epizodą su Balmontu. Jo atsiminimai atkištiniai, rašyti berods dar prieš karą, ir čia pakartoti su tradiciniais išvedžiojimais, kad Skabeika "buržuazinėje visuomenėje nerado džiaugsmo ir įkvėpimo." O patį nuotykį jis pradeda labai poetiškai: "Gražus rytas. Vytauto prospekte kvepėjo kapų medeliai, pasinėrę ankstyvo ryto miglose. Su pažįstamu poetu ėjau pro šalį. Mums buvo linksma ir norėjosi iškrėsti išdaigą, draugišką, neužgaulią"...

●

Aišku, okupanto barščiais mintantis sovietinės literatūros politrukas ypač šiais laikais negalėjo sau leisti mažiau iškilmingos pozos.

Juk būtų labai ne košer pasakyti teisybę, kad tas kitas "vienas poetas" buvau aš, ir kad sumanymas iškrėsti Skabeikai išdaigą buvo ne Venclovos, ir kad tą ankstyvą rytą "mums buvo linksma" dėl labai paprastos priežasties, nes per naktį stipriai baliavojom pas labai simpatiškus aukštaičius Žemės Ūkio Rūmų agronomą, turtingą biznierių J. Strazdą ir jo šaunią žmoną Strazdienę (kurios biustą ir galvutę vėliau liejo bronzoje skulptorius Bronius Pundzius, kuris savo modelį taip įsimylėjo ir buvo mylėtas, kad viskas pasibaigė net "eloping" į Paryžių, kur žavioji ponia greit nusivylė sunkaus bohemino gyvenimo vargais, grįžo pas vyrą ir nuo to laiko, kaip sakoma pasakose, ilgai ir laimingai vėl su juo gyveno).

Kai po gero baliaus paryčiui išeini į Vytauto prospektą, kai tau dar metų tik 20 su viršum, tai jautiesi toks tvirtas, kupinas idėjų ir taip nesinori miego, kad ieškai progos dar kam nors iškrėsti išdaigą. Draugas Skabeika gyveno netoli, ir būtinai reikėjo kas nors jam padaryti. Pasiūliau, kad eikim jo prikelti ir veskimės į geležinkelio stotį, nes staiga neva iš Eltos sužinojom, kad šiuo rytiniu traukiniu iš užsienio į Kauną atvažiuoja simbolistų didysis poetas Balmontas ir kad, mūsų nuomone, simbolistas Skabeika būtinai turi dalyvauti jo pasitikime.

Prisikėlėm dar neseniai įmigusį Leoną. Jis pradžioje niurnėjo, šoko bartis, bet kai įtikinamai pasakėm, kad Balmontas tuoj atvyksta, -- jis visai nubudo, apsirengė ir su entuziazmu visi trys išskubėjom stotin. Kai traukinys atėjo ir praėjo, ir jokio Balmonto žinoma, nebuvo, turėjom pasakyti teisybę, jog į visą tą įvykį reikėtų pažiūrėti simboliškai: juk jeigu simbolistų karalius Balmontas atvyktų Kaunan, tai jį pirmiausia turėtų pasitikti simbolizmo ambasadorius Lietuvoje Skabeika. Tad einant surrealizmo logika geriau, kad tatai įvyks anksčiau, negu niekad...

Nuostabiu būdu, Skabeika šį kartą visai nesupyko ir drauge juokėsi: na, jeigu dėl Balmonto, tai galima ir jūsų kvailybę atleisti.

Migloms išsisklaidžius ir saulei jau aukštai patekėjus, išnaudoję paskutinius energijos išteklius, tą sekmadienio rytą visi kas sau nuėjome miegoti.

DR. ARVYDAS KLIORĖ ATLIKO SVARBIAUSIĄ DARBĄ PROJEKTUOJANT RAKETĄ MARINER IV

• **Arvydas Kliorė**, kaip dabar skelbiama, atliko svarbiausią ir atsakingiausią darbą, projektuojant Mariner 4 raketą į Marsą. Po gražiai pasisekusios Mariner 4 kelionės, kada iš raketos buvo gauta 21 istorinė Marso paviršiaus fotografija, Arvydas Kliorė Los Angeles mieste ne vienoje spaudos konferencijoje atsakinėjo žurnalistams klausimus ryšium su šios raketos kelione ir atliktais uždaviniais. Televizijos stotys šias konferencijas perdavinėjo savo žiūrovams. Arvydo Kliorės pavardė daug kartų buvo minima Los Angeles amerikiečių spaudoje ir kartojama per radiją.

• Š. m. liepos 24 d. Chicagoje, Švč. P. Marijos Gimimo bažnyčioje susituokė plačiai pažįstama dainininkė **Genovaitė Kudabaitė-Peškienė** su **Juozu Mažeika.** Sutuoktuvių vaišės, dalyvaujant per 200 artimųjų giminių, draugų ir bičiulių, pakilioje nuotaikoje įvyko Gold Coast Banquet salėje. Čia buvo ne tik chicagiškiai, bet ir iš tolimesnių vietų suvažiavę jaunavedžių giminės, šia proga palinkėti jiems laimės ir laimingo šeimininio gyvenimo. Juozas Mažeika, iš profesijos mokytojas, dirba atsakingą darbą Motorola kompanijoj inžinerijos skyriuje ir yra nuoširdus gražiųjų lietuviškų užsimojimų rėmėjas, ilgametis Dirvos skaitytojas.

• Rugp. 14 d., Los Angeles priemiestyje Manhattan Beach susituokė **Felicija Dalia Prekerytė.** Prieš keleris metus Dalia baigė universitete pedagoginius mokslus ir nuo to laiko dėsto prancūzų kalbą Los Angeles apylinkės kolegijoje. Jos tėvai Stasė ir Felicijus Prekeriai gyvena Stamford, Conn. Gražaus ir laimingo gyvenimo Felicijai Daliai!

Skaityk ir platink
DIRVĄ

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA- MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. 3 Str. French Cognac	5th	4.59	5. Zubrovka 100 proof	5th	4.75
2. Grain Alcohol 190 proof U.S.P.	5th	4.89	6. Napoleon Imp. French Vermouth	5th	1.19
3. Armagnac Imp. French Brandy	5th	4.39	7. Bordeaux French Wine	5th	0.98
4. Riccadonna Vermouth 30 oz.	Bott.	1.29			

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

KORTOS

R. SPALIS

Iš naujai išleisto Nidos leidyklos R. Spalio feljetonų rinkinio "Tarp dangaus ir žemės".

Tautiečiai, spauda -- galingas ginklas. Tai patyriau septynerių metų būdamas, kai vyresnysis brolis su dėdės kalendoriumi - almanachu man dantį išpraše iš burnos. Bet į kortų galybę tik iš vienos pusės tikėjau, būtent, į akį. Tik atvažiavę į Angliją, algą gavę, tuoj akį lupdavom, žiūrėdami, kam pinigai priklauso. Tačiau Veronika ir kitą kortų pusę parodė. O pati Veronika pasižiūrėjus ne princesė kokia, ir oželiui šokti netinka -- sunki, ir dainai balsas kiek per storas, traukia kaip Nauragis, tik ne taip melodingai. Bet kad šviesi boba, tai šviesi. Teisybė, laikraščių neskaito, apie redaktorių pasikeitimus nežino, apie balansus nenusimano, bet kai į kortas pasižiūri, tai viskas jai kaip ant delno. Net nesirengė važiuoti į karaliaus rūmus vestuvėms, kai visokie gandai paplito. Iš karto pasakė jinai, kad iš to nieko nebus. Tokia šviesi boba! O aš anksčiau netikėjau. Būdavo, iškloja kortas, pasižiūri ir sako:

-- Anuprai, šį vakarą pas tave nususi devynaké ateis.

O aš ir be Veronikos žinau, kad skyriaus iždininkė atliūliuos ant savo dvejetuko sąjungos pirmininko iš bankroto gelbėti. O Veronika ir toliau pranašauja:

-- Lapų švietalas, arba tūzas, tave aplankys, -- o aš ir be jos žinau, kad gali aplankyti pirmininkas, mat, vietos santarvininkai jau pilną valdžią sudarė, tik dar eilinio neturi; po valdybos susirinkimo nėra kam ir kambario išsluoja, tam amatui mane ir kviečia.

O iš viso tenka pasakyti, kad mieste lietuvių nedaug. Visus į krūvą sudėjus, vis tiek rusams karo nepaskelbtų. Vienas Algirdas Sočikas, jei norėtų, juos visus išvaikytų. Bet veikla tarp lietuvių didelė. Penkios partijos ir vienas sąjungos skyrius dvylikos lietuvių negali pasidalyti, be to, nesutaria, kas iš jų Lietuvą išlaisvins.

Tenka pripažinti, sąjungos skyrius galingiausias -- viso šešios sielos, tik, žinoma, viena iš jų juoda -- nario mokesčio nemoka, be to, pinigus anglų pube palieka. Taip pat iš būbno bartuko maža nauda. Jis į susirinkimus neateina -- po Angliją kiaurai laksto, turtingos žmonos ieško. Taip pat ir vynų bartukas nesiskaito, mat, į sąjungos akcijas visas santaupas sudėjęs, dabar ligoninėje nervus lopo. Vlikininkai irgi gerai laikosi, tik suskilę. Vieni tikrą vadą palaiko, į bažnyčią vaikšto, Draugą skaito, o likusieji pro bažnyčią ratu suka, Naujienas užsisako ir kitus nemalonumus daro. Mažiausiai rūpesčio kol kas turi lasininkai. Vėliausiai įsisteigę, kol kas turi tik pirmininką ir sekretorių.

Toje negausioje kolonijoje, jei jau kiekviena nususi devynaké labai brangi, tai ką jau bekalbėti apie buvusį advokatą -- širdžių švietalą, kuris atsikėlė pas mus. Visa kolonija į jį savo viltis sudėjo, visi jį tampo. Lasininkai su jo pagalba žada tėvynę atvaduoti, santarvininkai su diplomatais supažindinti, daugiau į šventumą linkę tikina apie atpildą aname pasaulyje, o sąjunga, į skverną įsikibusi, maldauja vienybės neardyti ir toliau vien sąjungai priklausyti. O širdžių švietalas tampomas kankinasi, naktimis nemiega -- partijų ir sąjungos švietalus naktimis sapnuoja, jiems rankutes spaudžia, o šiaip jis ramus žmogus.

Ir kai tą atmintiną dieną Veronika, išdėjusi kortas, perspėjo mane, kad į susirinkimą neičiau, kad bus didelis sumišimas širdžių karaliaus dėka, kad visas mano gyvenimas pasisuksiąs kiton pusėn, aš, kvailys, netikėjau. Tik šyptelėjau į ūsą ir nuėjau spaudos baliaus valsą niūniuodamas. Netikėjau Veronikai, mat, žmogelis, kad ir advokatas, kartoju, jau labai ramus rodėsi. O susirinkimas, kaip tyčia, labai gausus šį kartą. Visi partijų švietalai atėjo pažiopsoti, kaip čia sąjunga paskutinį kvapą leidžia. Atėjo ir inteligentai karaliai ir pasipuošusios damos savo iškalbos palavinti. Žinoma, susirinko ir nususiusios devynukės su bartukais pinigais kišenėje pabarškinti, naujais drabužiais pasigirti. Ir iš pat pradžių Veronika pasirodė teisi. Iš pirmųjų susirinkimo minučių tautiečių nuomonės susipainiojo, užkliuvo. Nuo pinigų, nuo skautų prasidėjo, o pabaigė šokinėdami į ambiciją, svetimus marškinius beplaudami, nugaras bešukuodami. Kai jau labai karšta pasidarė, atsistojo širdžių švietalas. Atsistojęs pabarškino lazdele ir tyloje nukėlė visiems kepurę, uždarydamas paskui save duris.

Matau, šviesus žmogus jis. O tėvynės reikalai man rūpi, sąžinė skauda, mat, karo metais valgyklą turėjau ir baldų dirbtuvę laikiau, taigi nežinau, kaip čia sąžinę nuraminti, na, ir nutariau patarimo prašyti. Tiesiai nudrožiau pas širdžių karalių.

Ką gi, įleido, į fotelį pasodino, arbatos įpylė ir stiklelį priglaudė, lyg koks kryžių karalius būčiau.

-- Tai ką, -- klausia, -- ieškai šviesos?

-- Ieškau, -- nuolankiai atsakiau, -- sąžinė nerami.

-- Skaityk spaudą, -- tvirtina jis man, -- atsidarys tau akys, praregėsi, iš šunkelių pateksi į kelią.

Išėjau sustiprintas. Iš tikrųjų, galvoju karvės veikas esu. Vien Europos Lietuvį vartau, o laisvajam pasaulyje lietuviškos spaudos nors vežiman krauk, ir dienraščiai, ir savaitraščiai, ir kiti kitokie. Tiesiai einu pas bartuką ir sakau:

-- Prisipažįstu, esu toji niekam tikusi devynaké. Tamsus ir juodas, duok man šviesos, tegu akys atsidaro.

Nesigailėdamas kloju ir svarą ir trečią, ir dešimtą. Tegu, jau tokia nerami sąžinė dėl praeities.

O būbnų bartukas plunksną mirko, visokius laikraščius man užsako, nuo pigiausio iki brangiausio. Semiu šviesą iš peties, ir, prisipažįstu, laikraščiai įdomūs: vieni į inteligentus įstato, kiti akis atidaro, treti uždaro. O vienas ir atvirai prisipažino: skaityk mūsų laikraštį, o po metų kitų atsidursi tėvynėje. Mes tam geradariui dar kelis svarus nusiuntėm ir kitus pažįstamus raginom tai padaryti, ir net lagaminus pradėjau lopyti, ką tu žinai, žmogau, gal jau po mėnesio, kad tik mes pirmieji būtumėm.

Ir žinot, tautiečiai, saulė, rodos, šilčiau šviečia, ir rūkai plaučių nevargina, pasišokinėdamas, dainuodamas vaikštau. Kiekvienas lietuvis tartum nuosavas brolis, rodos, ant kaklo šokčiau susitikęs, ir pinigai nesilaiko kišenėje, remiu aš laikraščius, siunčiu jiems į sveikatą, o kai vienas ypač jautriai parašė, sakau aš seseriai:

-- Negailėkim tam stambesnę sumą sudėkim.

Tik išsiuntėm, kai ateina kitas laikraštis ir mums akis atidaro. Pasirodo, to laikraščio redaktorius, kuriam nusiuntėm auką, gimęs su uodega, ir, tik gerai šventu vandeniu pakrapijusi, senutė nupiovė jam abu ragu.

-- Va, brolau, -- šaukia sesuo,

'MŪSŲ LIETUVA' II TOMAS

MŪSŲ LIETUVA. Krašto vietovių istoriniai, geografiniai, etnografiniai bruožai. II tomas. Paruošė Bronius Kviklys. Lietuvių Enciklopedijos leidinys. Leidėjas Juozas Kapočius.

Vėl kruopštus darbas. Vėl ir vėl gausu žinių.

Knygą skaitydami gėrisi buvę tų miestelių gyventojai. Džiaugiasi tolimesnieji nuo miestelio ūkininkai.

Ir ponų dvarai ne tokie akiplėšiški -- čia daug kur mokyklos.

Aišku, ūkininkų pavaizdžių sodybų daug, kas jas suminės, -- vien dėkingai meilios akies pakanka. Patrauklių vaizdų - vaizdelių tiek ir tiek. Kiek vandenų, stovinčių - skaidrių. Upeliai sriaunūs, vingiuoti. Vanduo visur, kaip veidrodis, atspindi salas - saleles, piliakalnius, bažnyčių bones, pakraščių pušynus, berželius, krašto vaizdą puošiančius trobesius, laukus dirbančius žmones, besiganančius gyvulius, mėlyną, tą kamuoliais ar sruogomis papuoštą dangų. Ypač, kad tai vis savoji, iš mažens pažinta padangė, išbėgiotos - išvaikštinėtos apylinkės su pirmaisiais įspūdžiais kūdikystėje, visur vaikystės -- paauglių nuotykių, suaugusiems rūpesčių, visokių vargų, prasmingų išgyvenimų iki rykščių baudžiavos metais.

Platokos tos krašto padangės dalelės tokių vaizdų tiesiog nesuskaitomai daug, -- visas kraštas perpintas tokiais širdį ir protą nuteikiančiais paveikslais, ryškiai - aiškiai susaistytais.

Kraštui pažinti maža vien buvusius ištaigingus dvarų rūmus stebėti ar stilingas bažnyčias lankyti. Reik ištisos kaimo sodybos ir joje bedirbantį žmogų pamatyti arba vien gražiąją gamtą, kuri, atrodo, ne darbui skirta, o tik poilsiui saldžiam. Gimtojo krašto žmonių gyvenimui pažinti neužtenka vien gyvenamąją aplinką stebėti, reik pažinti net amžių bėgyje žmonių atsparumą gyvenimo gniužiams.

Kad ir paskubomis tą knygą vartydamas, imsi jau nebe pro rakto skylutę žiūrėti į žmonių gyvenamasias apylinkes. Pradėsi matyti tautos išsirikiavimą ne vien kasdieniniam gyvenimui, bet suprasi ir žmonių kovą su svetimybiu priešais, su nepalankiomis gyvenimo sąlygomis. Iškalbingai bylojama apie garbingą senelių - protėvių gyventą laiką, jų praeitį. Autorius galvoja ne uždaromis mintimis, ne tuščiomis rankomis.

Knygoje tikrai apstu rimtų žinių, rišančių dabartį su tolima praeitimi, saistoma dabartis su netolimąja praeitimi, kokia ji bebūtų buvusi ir kokia ji glūdi šiandien.

Viskas trumpai - suglaustai. Iš sakinio žodžio neišmesi. Be puošnių žodžių, aiškiai - tiksliai pasakoma. Neišgalvojama, nesamprotaujama. Vis šaltinius nurodant, rašoma. Daug kur aptinki ištisas istorinių raštų ištraukas.

Didelis autoriaus sugebėjimas. Daug sveikatos įdėta. O laiko kiek -- ir medžiagai rinkti ir ją apipavidalinti. Kiek nuotraukų, kiek jų pro saugią uždangą permesta. Atrodo, lyg tai būtų ne vieno žmogaus darbas.

Ruošiant antrąją knygos laidą, galėtume nurodyti kiek smulkių trūkumų. Vienas paveikslas per tamsus, kitur raidė pakrypus, dar kitur tas pats daiktas skirtingais žodžiais pavadintas.

Bet tai knygos vertės nemenkina. Knygos turtas jos visumoje, o ne kapstymosi, beieškant ar kas neapsirikta, -- per tokį prirašytą plotą gali pasitaikyti ir kluptelėjimų.

Antrasis "Mūsų Lietuvos" tomas gerąsias pirmojo tomo savybes dar labiau iškelia, paryškina, pagilina.

Lauksime ir džiaugsimės sulaukę sekančių tomų.

Ig. Končius

Nemunas ties Rumšiškiais. V. Augustino nuotrauka

RAŠINIŲ KONKURSAS

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba skelbia rašinių konkursą studentams neolituanams. Temos gali būti įvairios, apie stovyklą, apie suvažiavimą, ar bendrai laisva tema. Konkurse gali dalyvauti visi studentai, kurie stovyklaus šios vasaros neolituanų stovykloje nors ir ne pilną laiką.

Pirmoji premija -- $50, antroji $25, trečioji - $15.

Rašinius atsiųsti iki šių metų lapkričio 11 d. kol. Rimui Staniūnui -- 4608 S. Troy St., Chicago, Ill. 60632.

Tam reikalui 50 dol. jau antri metai iš eilės paaukojo kol. filisteris Juozas Jurevičius.

Korp! Neo-Lithuania stovykla šiemet įvyks nuo rugpiūčio 28 d. iki rugsėjo 6 d. Rex Terrace Resort on Elk Lake, Alden, Mich. Ten pat rugsėjo 4-5 dienomis yra šaukiamas Korp! Neo-Lithuania suvažiavimas.

REMIA NEOLITUANŲ VEIKLĄ

Prieš keletą savaičių Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba išsiuntinėjo visiems korporantams, kurių tik adresai buvo žinomi, pranešimą, kviesdama dalyvauti Korp! stovykloj ir suvažiavime ir savo aukomis įsijungti, kaip ir kiekvienais metais į Korp! Klestėjimo ir Stovyklos Fondą. Iki šiolei į kvietimą atsiliepė sekantieji kolegos: J. Andrašiunas, K. Cicėnas, S.K. Balys, J. Vedegys, A. Rukas, J.P. Balys, J. Maurukas, N. Juškus, V. Mažeika, J.J. Juodikis, K. Germanas, S. Švedas, J. Jurevičius, R. Šiaudikis, V. Abraitis, Pr. Narvydas, J. Bartkus ir J. Pavilionis.

Korp! Vyr. Valdyba tikrai nuoširdžiai dėkoja jau įsijungusiems kolegoms ir pagrįstai laukia dar daug daugiau į tą fondą įsijungiant nes tik mes patys savo darbu ir lėšomis galime fondą išlaikyti. Pažymėtina, kad Fil. Dr. J. Bartkus fondui aukojo $50.00.

Taip pat su dideliu pasitenkinimu Korp! Vyr. Valdyba gali pranešti, kad lėšos už Korp! Sukaktuvinio Leidinio prenumeratas taip pat plaukia, nors ir lėtoku tempu. Iki šiol Korp! Leidiniui leisti aukojo šie garbės prenumeratoriai: Dr. J. Dauparas $ 100.00, Vyt. Didžiulis $100.00, L.T.A. Sambūris Chicagoje $150.00, Korp! Neo-Lithuania Chicagoj $300.00, Dr. Ald. Nakutienė $100.00, J. J. Kazanauskas $50.00 ir daugelis kitų po $25.00. Korp! Vyr. Valdyba prašo visus kolegas baigti prenumeratos rinkimą ir būtinai iki suvažiavimo visus aukų lapus grąžinti Korp! iždininkui Mečiui Šimkui, 4259 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60632.

Šia proga noriu atskirai paminėti šiemetinę LTA Sambūrio Valdybą ir kolegiškai padėkoti už paramą Korp! ir tikrai nuoširdų Korp! reikalų supratimą. LTA Sambūrio Valdyba šiais metais Korp! reikalams jau paskyrė: $100.00 Korp! Statutui ir Istatams išleisti, $150.00 Klestėjimo Fondui ir $150.00 Korp! leidiniui leisti. Ačiū.

Korp! Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

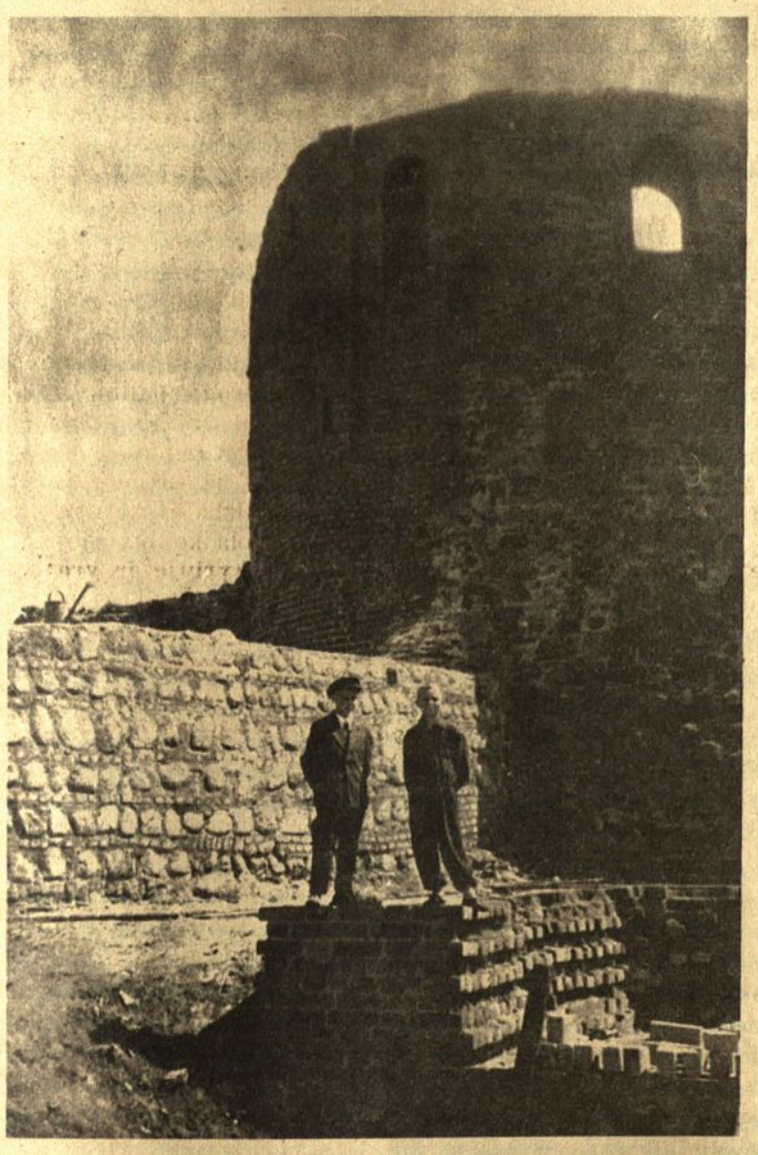

Dalinai restauruoti Kauno Pilies bokštas ir siena (Iš "Mūsų Lietuva" II tomo).

VOKIEČIAI NORI GERINTI SANTYKIUS SU RYTŲ EUROPA

Vyt. Alseika

Vak. Vokietijoje artėjant parlamento rinkimams (rugsėjo 19 d.) rinkiminėje kampanijoje dažnai galima išgirsti teigimus apie reikalą susidométi Bonnos vedama Rytų politika. Tiesa, tai nėra naujas išradimas. Per pastaruosius dvejus - trejus metus visa eilė Fed. Vokietijos politikų savo kalbose ar straipsniuose nuolat primindavo Rytų Europą bei reikalą su tos Europos kraštais normalizuoti santykius. Nežinia, kuri iš Vokietijoje veikiančių partijų tą klausimą pirmoji iškėlė ir sunku pasakyti, kurioji iš jų daugiausia jį kelia. Tą klausimą primena užsienio reikalų ministras G. Schroederis, gi neseniai, kai Bukarešte buvo atidaryta pirmoji vak. vokiečių pramonės paroda, kai ten lankėsi svarbus užsienio reik. ministerijos pareigūnas Lahr, jau buvo kalbama apie galimą net diplomatinių santykių tarp abiejų kraštų užmezgimą. Čia reikia priminti, kad kalbant apie Vokietijos - Bonnos Rytų politiką, ją, bent ligšiol labai sąlygojo vadinamoji Hallsteino doktrina, pagal kurią Vak. Vokietija negali palaikyti diplomatinių santykių su valstybe, kuri yra pripažinusi Rytų Vokietijos Ulbrichto režimą.

Jei pažvelgtume į paskiras vak. vokiečių partijas, tai trečioji, dabar koalicijoje su krikščionimis demokratais (CDU) valdanti liberalų partija -- laisvieji demokratai (FDP) jau keleri metai atkakliai reikalauja: su Rytų Europos kraštais reikalinga užmegsti diplomatinius santykius. Kitos partijos -- socialdemokratai ir CDU tuo klausimu pasisako atsargiau ir su įvairiais rezervais. Tas pats liečia ir ministrą Schroederį, principe sutinkantį, kad, bent diplomatiniais kanalais ryšiai palaikytini. Trumpai galima tarti, kad tiek Bonnos valdžioje, tiek paskirose partijose santykių su Rytų Europa reikalu dar nepastebima vieningos nuomonės.

Tiesa, Bonnoje dabar yra įsivyravusi nuomonė, kad jei siekiama abiejų Vokietijų apjungimo, tai pasyvumas, laukimas negalės teigiamai paveikti pagrindinio Bonnos siekio -- apjungti abi suskaldytas dalis. Žinoma, visos vokiečių partijos sutaria, kad to apjungimo rakto tegalima ieškoti ne kur kitur, kaip Maskvoje. Pagal CDU, Maskvai tenka nuolat priminti "vokiečių klausimą" ir kai prieš 10 metų Adenaueris, tos pačios CDU žmogus, užmezgė diplomatinius santykius su Maskva, tai vienas tų saitų motyvų buvo noras vak. vokiečiams, kaip visų vokiečių atstovams, turėti galimybę Maskvai priminti apie savo pretenzijas. Vokiečių krikščionys demokratai buvo įsitikinę, kad Masvkoje turint atstovą, nuolat pristatant memorandumus bei notas, vis būsią galima Maskvai priminti santykių tarp vokiečių - sovietų pagerinimo sąlygas: panaikinti Vokietijos suskaldymą, likviduoti diktatūrinį režimą R. Vokietijoje ar bent panaikinti nuo 1961 m. įvestą "gėdos sieną". Tačiau patys vokiečiai pripažįsta (plg. žinomąjį "Die Zeit" publicistą Hans Gresmann), kad Bonna su savo politika Maskvos atžvilgiu nedaug pasiekusi -- būta notų, bet per maža vokiečių politikų važinėję į Maskvą, vengta eiti į kompromisus, vengta aiškiai pasisakyti, ką vokiečiai galvoja apie rytines sienas ir kaip turėtų atrodyti apjungtos Vokietijos apsiginklavimas. Tai vis priekaištai, liečią Bonnos valdančiąją partiją -- CDU/CSU.

Tiesa, kitos dvi partijos - socialdemokratai (SPD) ir laisvieji demokratai (FDP) buvo paruošusios planus Vokietijos klausimu, kuriuos gal būtų pavykę realizuoti, bet... vėliau partijos nuo tų planų atsisakydavo. Valdančioji partija pastaruoju metu į santykius su Maskva žiūri skeptiškai, nes jai jau pakankamai aišku, kad iš Maskvos pusės nelauktina jokių kompromisų ar atsižvelgimo į Bonnos pageidavimus.

Tikėtasi, kad savo laiku planuotas Chruščiovo atsilankymas Bonnoje būtų galėjęs kiek pagerinti bent pačią tų santykių atmosferą. Tai tik spėliojimai ir tik ateitis gal išryškins, ką toks apsilankymas būtų atnešęs. Chruščiovo įpėdiniai Erhardo vyriausybės atžvilgiu pasirodė esą šalti bei neprieinami. Pasirodė nevykęs ir Erhardo buvęs žygis pasikviesti Kosyginą į Bonną. Tiesioginiai Bonnos sąlyčiai su Kremliumi yra visiškai nevaisingi. Santykiai visiškai atšalo ir jau keli mėnesiai stebime piktus, kritikos kupinus Maskvos puolimus prieš Bonną, prieš vadinamąjį vak. vokiečių "militarizmą, agresyvumą" ir pan.

Bonnos politikai įsitikino, kad sovietai niekuomet nesutiks su vokiečių siekiamu apjungimu. Tad kas belieka? Tiek Schroederis, tiek Erler, socialistų užsienio reikalų žinovas (eventualiai ir būsimas užsienio reikalų ministras, SPD laimėjus rinkimus) dažnai pabrėžia reikalą, kad tenka intensyvinti vokiečių Rytų Europos politiką ir tuo būdu bent netiesiogiai artinti Vokietijos apjungimo reikalą. Schroederis tokią politiką vykdo jau treji metai. Prieita išvados, kad Vokietijos apjungimas sietinas su Europos apjungimu. Todėl vokiečių politikai turėtų rūpėti pasitarnauti savo talka ir sudaryti tiltus tarp Vakarų ir Rytų Europos.

Per trejus pastaruosius metus vak. vokiečiai suorganizavo prekybos atstovybes Bulgarijoje, Lenkijoje, Rumunijoje ir Vengrijoje. Tuo būdu jau įgalintas Bonnos diplomatinis pasireiškimas Rytų Europoje. Tai politika, kuriai pritarė ir kitos partijos ir, atrodytų, tai politikai priešininkų daugiausia atsiranda pačioje Schroederio partijoje -- CDU.

Žinoma, ir tas pats Schroederis dėl santykių su Rytų Europa neturi didelių iliuzijų. Jo žodžiais, "mūsų partneriai Rytų Eurpoje ir toliau lieka komunistais. Jie negali nepritarti Kremliaus pažiūroms Vokietijos klausimu. Tačiau mūsų prekyba naudinga ne tik mums, bet ir jiems". Šiaip, visos partijos Rytų Europos politikos klausimu turi labai įvairias nuomones. Politikai įvairiai pasisako ir dėl rytinių sienų ir dėl sudetų krašto ar dėl Bonnos teritorinių reikalavimų. Dar neaišku, ar vak. vokiečių užsienio politikai po rinkimų vadovaus Schroederis ar SPD intelektualas -- Erler. Šiuo metu laikoma, kad jie abu galį vesti labiausiai realią politiką ir tai liečia ypač santykius su Rytų Europos kraštais.

-- nelabajam nusiuntei kelis svarus, o jis už tai atlaikys juodas mišias.

Ir miegoti nesinori, ir sapnai lenda, kad nors pro kaminą lįsk, jau aš labai jautrus, tik atėjęs naujas laikraštis kiek pagerino padėtį. Girdi, tas rašęs apie redaktorių, savo sąžinę pažadėjęs nelabajam vos tik išmokęs kalbėti.

Nuo dabar pradėjome domėtis, kur siunčiam paramą ir kam siunčiam, kas kur rašo ir kas kam vadovauja, kas kieno sūnus ir kieno duoną valgo, kuris su velniu sudaręs sutartį ir kuris ne. Na, ir pradėjo aiškėti. Pasirodo, kryžių švietalas be tėvo ir motinos pagalbos gimęs, vynų vadas su nelabuoju sutartį pasirašęs, širdžių tūzas sąžinę praradęs dar mokyklos suole, būbnų vyriausias tokias šunybes išdarinėja, kad akys rausta apie tai kalbant. Kad ir kiti negeresni, kad jei žemė juos ir nešiojanti, tai tik per nesusipratimą, kad jei jau yra koks reikalas, tai geriau pas Justą kreiptis, joks skirtumas.

Susimildami, tautiečiai, pradėjau net naktimis prakaituoti, kad manęs į kurį juodą sąrašą neįrašytų, kad nesužinotų, kuriam laikraščiui ką nusiunčiau, kad kiti tautos priešu nepaskelbtų. Ir širdis krūtinėje pradėjo lupti, tartum atominę nešiočiau.

Valstybės sąskaiton ta proga ir pas daktarą nulėkiau, o tas ramybę prirašė. Bepigu jam rašyti, bene galiu pasisaugot, veik kasdieną gaudamas laikraščius. Štai atskleidžiu patį ramiausią laikraštį, savąjį, o ten žurnalistas savo plunksna papiovė dvasiškį, o kitą savaitę dvasiškis nukankino žurnalistą, ir vėl viskas ratu.

Susisuko galva galutinai. Nėra kur nueina, nėra kur pagalbos prašo. Tik Veronika ir teliko. Nulėkiau, maldaujau patarimo, o ji išdėstė kortas, pavartė mikaldą ir sako:

-- Venkite netikrų pranašų.

Bepiga jai, o man ir vėl neaišku, kuris tas netikras: su barzdele ar be barzdelės, su ragais gimęs ar be ragų, tas Justo bičiulis ar jam priešingas. Būbnų švietalas ar širdžių? Taigi spaudžiu Veroniką, kad aiškintų, o ji, dar kartą pasižiūrėjusi į kortas, liūdnai pakraté galva.

-- Bus didelis sumišimas pasaulyje.

Ir ką tu! Kitą dieną sovietai sputniką paleido. Tokia šviesi boba Veronika. Nuo to laiko visai užmečiau laikraščius. Įsitikinau, kad kortos ir mikalda daugiau žino ir sveikatai švelnesnės. Beveik kas vakarą dabar įpuolu pas Veroniką žinių pasisemti, į ateitį pažvelgti. Savo sapnus irgi sakau jai.

-- Sapnavau pečių, plytas dėjau.

O Veronika tuoj į kortas.

-- Pečių taisyti -- liežuviai. Saugokis kryžių damos.

Kitą dieną fabrike kryžių dama kad šnabžda žmonėms į mane pasižiūrėjusi, kad šnabžda. Gal paslaptį, manau, atidengia, gal skelbia, kuriuos laikraščius skaitau, ką tu su ja!

Po kiek laiko aš vėl pas Veroniką.

-- Sapnavau kunigą, ką kortos į tai?

Pasižiūrėjo, pasižiūrėjo Veronika, gudriai šyptelėjo ir, kiek paraudonavusi, vengdama mano akių, sako:

-- Sapnuoti kunigą reiškia mirtį ar vedybas.

Išėjęs vos vos prisikrapščiau lovos. Juntu: šonkauliai spaudžia, ir širdis, tartum hidrogeninė bomba, daužosi, rengdamasi sprogti. Bijodamas jai pakenkti, nesijudinu, vandens į burną neimu -- alumi gyvenu, o širdis vis tiek piestu stoja. Matau, testamentą reikia rašyti, o už lango žolelė kalasi, visokie vabalėliai juda, pumpurėliai skleidžiasi, ir katinai dainuoja, tad, užsimovęs kelnes, sienų laikydamasis, nuslinkau pas Veroniką. Atsiklaupęs maldauju:

-- Negaliu be tavęs gyventi, tekėk.

Ir ką, tautiečiai, kortos nemelavo. Sveikas dabar kaip lūitas, bet su laikraščiais daugiau nežaidžiu, man ir kortų bei mikaldos užtenka.

• **Viktoras Klimavičius**, buv. Nepr. Lietuvos kariuomenės kapitonas, liepos 29 d. mirė Lenkijoje, sulaukęs 59 m. amžiaus.

• **Montessori draugijos Vaikų Namuose** Chicagoje mokslo metai prasideda rugsėjo 1 d. Registracijai ir informacijai skambinti RE 7-9745 arba GR 6-6949. Lituanistinė klasė darbą pradeda rugsėjo viduryje.

Demaskuotas Pirčiupio žudynių kaltininkas

DARBININKAS rugp. 11 d. rašydamas apie Pirčiupio įvykius, rašo:

N. Y. Times korespondentas Theodore Shabad buvo nuvežtas Lietuvoje ir į Pirčiupį -- kaip jis liepos 25 nr. rašo, į kaimą, kuriame 1944 vokiečiai nužudė 119 gyventojų. Pirčiupio istoriją lygina su Lidice Čekoslovakijoje ir Oradur prie Glane Prancūzijoje.

Korespondentas ten patyrė, kad Pirčiupis yra 30 mylių į pietus nuo Vilniaus, prie Rudninkų girios. "Kelios mylios nuo kaimo, gale vinguoto kelelio, einančio gilyn į girią, buvo pietų Lietuvos partizanų štabas. Jiem vadovavo Genrikas Zimanas, Lietuvos komunistų partijos laikraščio Tiesos redaktorius, žydas."

"Turistų reikalui Vilniaus universiteteo studentai ir vienas jų profesorius, buvęs partizanas Rudninkų girioje, atnaujino pustuzinį rąstais išklotų apkasų, kuriuose gyveno partizanų vadovybė ir rengė pasalas bei sabotažo žygius prieš vokiečius nuo 1942 ligi raudonajai armijai užimant sritį 1944 liepos mėn."

***

Apie Pirčiupio barbarybę daug kalbama ir rašoma. Iš Sovietų paskelbtos medžiagos Darbininkas (1964 birželio 19, 23, 26, liepos 1) buvo priėjęs išvadą, kad Pirčiupio kaimas ir jo gyventojai buvo sovietinių partizanų auka -- sovietiniai partizanai, naikindami pravažiuojančius vokiečius karius ir verbuodami sau talkininkus iš Pirčiupio kaimo, išprovokavo vokiečių represijas, kokias jie praktikavo Čekoslovakijoje, Belgijoje, Prancūzijoje; kokias Sovietų Kruglovas įsakė vartoti Lietuvoje nuo 1944 -- deginti ūkius, kuriuose bus pastebėti Lietuvos partizanai ar jų rėmėjai.

Šioje N.Y. Times korespondento informacijoje naujas vienas dalykas -- nurodyta pavardė ir vardas tikrojo Pirčiupio žudynių kaltininko -- karo nusikaltėlio Genriko Zimano. Genrikas Zimanas, kuris vadovavo bolševikų partizanų provokaciniam vokiečių užpuldinėjimui prie pat Pirčiupio kaimo ir užtraukė vokiečių represijas kaimo gyventojam.

Bolševikų partizanai buvo bolševikų kovojančio fronto dalis. Gali būti suprantamos jų pasalos priešininkui vokiečių kariuomenei. Bet Genrikas Zimanas labai gerai žinojo, kad tokios pasalos užtraukia vietos gyventojam represijas. Tai žinodamas, Genrikas Zimanas pasalas rengė prie šio kaimo. Jam rūpėjo ne kaimo gyventojus išsaugoti nuo represijų grėsmės, bet priešingai -- išprovokuoti jų sunaikinimą, kad paskui galėtų jų raudoti kaip Neronas Romos, ją liepęs padegti.

Čia ir yra ciniškiausias Genriko Zimano nusikaltimas prieš žmoniškumą.

Sovietų ašaros dėl Pirčiupio Genriko Zimano žodžiais tariant "tai buvo sukčiavimas, bet ne visi moka atskirti sukčiavimą ir demaskuoti sukčius. Deja, būna ir taip, kad melas ir demagogija klaidina žmones. Tačiau dabar padėtis pasikeitė" (Tiesa 1965 rugpiūčio 3). Pasikeitė, nes N.Y. Times korespondentas demaskavo pagrindinį Pirčiupio žudynių nusikaltėlį ir sukčių -- Genriką Zimaną.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

RUGSĖJO 12 D. Katalikių Moterų 3-gos 35 metų sukakties proga banketas Naujosios Parapijos salėje.

RUGSĖJO 19 D. -- Lietuvių Bendruomenės Tautos Šventė. Iškilmės Lietuvių Kultūriniame Darželyje. Antra dalis: Lietuvių Dienos koncertas naujos parapijos salėje. Rengia LB I ir II apylinkės.

RUGSĖJO 25 d. banketas-balius Dirvos sukakties proga. Ruošia ALTS-gos Clevelando skyrius.

SPALIO 2 D. Neringos ir Pilėnų tuntų tėvų komitetų rengiamas balius šv. Jurgio parapijos salėje.

SPALIO 16 D. Čiurlionio Ansamblio balius.

SPALIO 17 D. Pietūs. Rengia Vysk. M. Valančiaus mokyklos tėvų k-tas.

SPALIO 23 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos parengimas.

SPALIO 24 Kristaus Karaliaus minėjimas Naujosios Parapijos salėje.

SPALIO 30 D. Lithuanian Village Bendrovės tradicinis metinis balius Lietuvių salėje.

SPALIO 31 D. tradicinė vakarienė Naujosios Parapijos salėje.

LAPKRIČIO 6 D. Vakaras jaunimui. Rengia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

LAPKRIČIO 21 D. Neringos tunto iškilminga sueiga šv. Jurgio parapijos salėje.

LAPKRIČIO 27 D. Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimas Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia L.V.S. Ramovė.

GRUODŽIO 26 D. Kalėdų Eglutė. Ruošia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

GRUODŽIO 31 D. Tradicinis Lietuvių Bendruomenės Naujųjų Metų sutikimas, šv. Jurgio parap. salėje.

1966

SAUSIO 9 D. Šv. Kazimiero lietų mokyklos eglutė.

SAUSIO 29 D. Liet. Budžiams remti valdyba ruošia tradicinį blynų balių Šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 5 D. Ateities klubo balius.

VASARIO 19 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos parengimas.

VASARIO 20 D. Aukuro ansamblio išvykoms paremti pietūs. Rengia Vysk. Valančiaus mokyklos tėvų komitetas.

BALANDŽIO 3 D. A ukuro ansamblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 16 D. Vysk. Valančiaus mokyklos abiturientų, tėvų ir rėmėjų balius.

BALANDŽIO 17 D. Margučių ridinėjimas. Ruošia Vysk. Valančiaus mokykla.

BALANDŽIO 23 D. Dirvos balius.

GEGUŽĖS 8 D. Motinos Dienos minėjimas. Ruošia Vysk. Valančiaus mokykla.

BIRŽELIO 5 D. 1966, Šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos mokslo metų užbaigimas.

BIRŽELIO 19 D. Vysk. Valančiaus mokyklos gegužinė.

DETROIT

DETROITO LIETUVIAMS

Komiteto Lietuvos Nepriklausomybei Atstatyti pirmininkas Antanas Mažeika ir koordinatorius Algirdas Budreckis rugpiūčio 5 d. lankėsi Detroite, kurie susirinkusiųjų pavienių asmenų grupei išdėstė Lietuvos laisvės žygio planus ir prašė Detroito kolonijos lietuvių pareigos Lietuvai — moralinės ir materialinės paramos. Kadangi pavieniai asmenys nebuvo kompetetingi kalbėti visos Detroito lietuvių kolonijos vardu, jie išrinko laikinąjį komitetą iš Algirdo Zaparacko, Alberto Misiūno, Jono Atkočaičio, Eugenijos Bulotienės, Antano Janušio ir Kazio Veikučio.

Šis laikinasis komitetas kviečia š. m. rugpiūčio 21 d., 7 val. vakaro Lietuvių Namuose Detroito lietuvių organizacijų atstovų ir pavienių visuomenininkų susirinkimą, kad išreiškus visos Detroito lietuvių kolonijos nuomonę dėl užbrėžto Lietuvos laisvės žygio.

MOKINIŲ REGISTRACIJA

Visi tėvai, kurių vaikai šį rudenį lankys Detroito Lituanistinės mokyklos pirmąjį skyrių, prašomi savo vaikus užregistruoti pas mane tel. CR 8-2436 arba pas Tėvų komiteto pirm. A. Misiūną. Pavasarį užregistruotų mokinių dabar nebereikia registruoti. Užsiregistravę iki rugsėjo 1 dienos, gaus vadovėlius pirmąjį mokslo šeštadienį t. y. rugsėjo 11 d. Pirmieji keturi skyriai ir šiais metais veiks Šv. Antano parapijos mokyklos patalpose. Windsoro lietuviams irgi labai paranku leisti vaikus pas mus. Jie visi yra maloniai kviečiami.

Taip pat visi vaikai, kurie iki šiolei dar nėra lankę mokyklos, bet nori įstoti į bet kurį skyrių, taip pat turi iš anksto užsiregistruoti. Jie bus priimti į atitinkamus skyrius, jei išlaikys nustatytus egzaminus.

BAIGĖ KURSUS

Česlova Naumienė. Detroito Lituanistinės mokyklos tautinių šokių vedėja, vienintelė iš Detroito lankė JAV LB Centro Valdybos suorgarizuotus tautinių šokių kursus ir juos sėkmingai baigė. Č. Naumienė ir šiais metais ves tautinius šokius.

Mokyklos Vedėjas

KOSTAS BUTKUS
LO - KOST CO.
NAMŲ PAGERINIMO BENDROVĖ
3407 W. 71st Street
CHICAGO, ILL. 60629
Telefonai: PR 8-2781 rytais ir vakarais
LU 5-6291 bet kuriuo laiku.

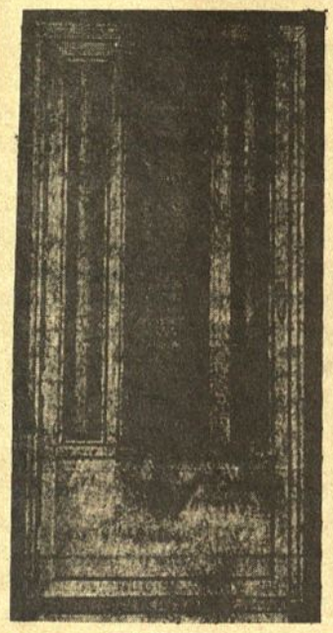

DURYS

Kosto Butkaus sukonstruotos ir užpatentuotos tvoros, langai, stogeliai, vonioms durys, krautuvių sumoderninimas ir kiti moderniūs namų pagerinimai. Geriausio metalo didžiausias pasirinkimas. Ruošdamiesi ką nors pagerinti kreikitės į mus ir suteiksime informaciją nemokamai, o jūs sutaupysite pinigų ir gausite geresnes medžiagas ir darbą.

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS
VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS
NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR
4½% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMI PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.
"SERVING YOU SINCE 1922"

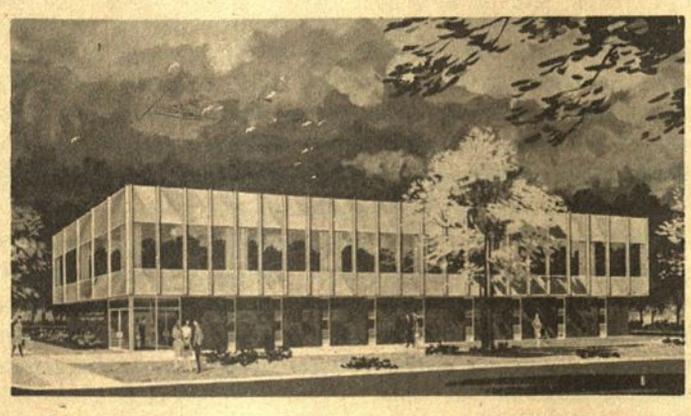

Indėliai apdrausti iki $10,000 federalinės valdžios įstaigos
ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650
Juozas F. Gribauskas, sekretorius
Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;
Suburban Phone: 656-6330.

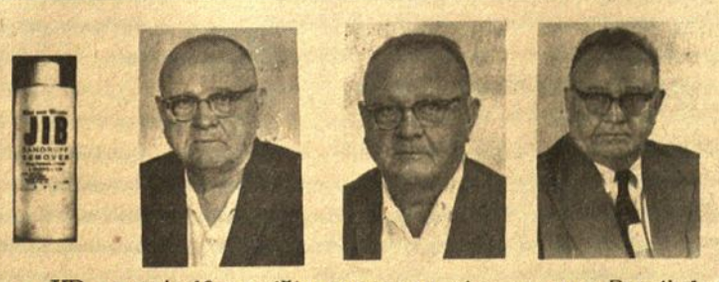

JIB vartojo 16 savaičių, pusę metų, vienus metus. Paveiksla parodo, kad JIB vaistai ATAUGINA PLAUKUS, išgydo pleiskanas šašus, niežėjimą, sulaiko plaukų slinkimą, atgauna natūralią plauk spalvą MOTERIMS IR VYRAMS, 100 proc. garantuotai.
JIB VARTODAMAS NEBŪSI NEI PLIKAS NEI ŽILAS
JIB. 8 Oz. 16 savaičių vartojimui $ 5.50, jei COD, dar 50 c.
JIB LABORATORIJA,
1437 So. 49th Ave., Cicero, Illinois 60650

GERIAUSIAI PAILSETI PER ATOSTOGAS GARSIAME CAPE COD - OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE
AUDRONĖ
87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425
- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir k. dekoratyvinių medžių parko. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Visa tai suteiks Jums tikrą poilsį ir sustiprins sveikatą, todėl visi maloniai kviečiami atvykti praleisti savo atostogas.
Vila AUDRONĖ jau atidaryta ir priima svečius vasarojimui. Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ. Mrs. M. Jansonas, 87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655, telef. 428-8425.

ATVAŽIAVĘ Į CHICAGĄ
aplankykite
"69" MENO GALERIJĄ
VIRŠ 200 LIET. DAIL. PASKUT. DARBŲ
KAILIŲ PREKYBĄ
ĮVAIRŪS KAILIAI
"SPARTA" atstovybę
RADIJO, RAŠOMOS IR SKAIČIAVIMO MAŠINOS
MUZIKOS NAMUS
PIANAI IR VARGONAI
Valandos: 12-8 v. v. Tel 778-0505
Sav. STASYS ORENTAS
2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

6 STROH'S TO GO

GOING GONE

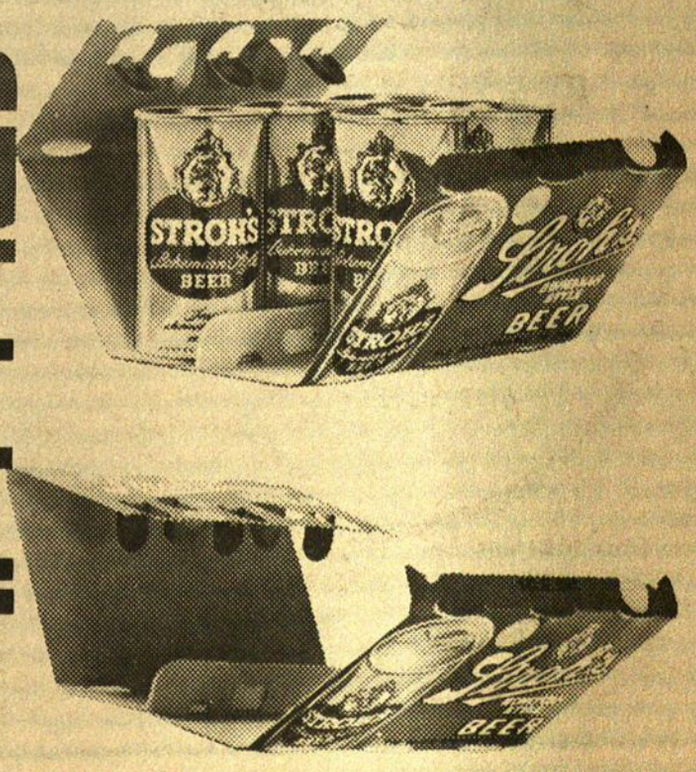

Nepakeičiamas sezone

Stroh's šešių dėžučių pakas keliauja ten kur jūs einate. Patogios dėžutės atšala per minutes... nedūžta... Nori atidaryti, tik patrauk juostelę... ir ragauk vienintelį alų Amerikoje, kuris gaminamas tiesiog ant liepsnos. Todėl geriausieji Stroh's mišinio elementai persiduoda į alų. Sekantį kartą planuojant išvyką... dieną paplūdimyje... vakarą sodelyje... pasiimk kartu garsųjį raudoną Stroh's šešių paką. Gyvenk smagiai — prašyk "Six Stroh's to go".

ŽIŪRĖKITE BEISBOLĄ, ĮJUNGUS ABC-TV KIEKVIENĄ ŠEŠTADIENĮ, WEWS, Channel 5.
The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **Juozas Stempužis,** Tėvynės Garsų radijo valandėlės direktorius, sekmadienį staiga susirgo ir paguldytas į Huron Road ligoninę.

• **SLA 136-os kuopos gegužinė** įvyks šį sekmadienį, rugpiūčio 22 d., p. Visockų rezidencijoje, 14307 Superior Rd., netoli nuo Mayfield Rd. Pradžia 1 val. p. p. Įėjimas neapmokamas.

Kuopa tikisi sulaukti daug svečių: suaugusių ir vaikų, visų Clevelando kuopų narių su bičiuliais bei pažįstamais — visais, mėgstančiais pasižmonėti, pabendrauti ir jaukiai praleisti laiką be kasdienybės rūpesčių.

• **Sol. Aldona Stempužienė** buvo išskridusi į Bostoną dalyvauti tragiškai žuvusios Ispanijoje Audronės Lapinskaitės laidotuvėse.

• **Adv. P. J. Keršis su ponia,** artimi Karpių draugai, mirus Onai Karpienei, išreikšdami užuojautą jos vyrui, padovanojo $20.00 paskirti tokiam tikslui, koks velionei buvo arčiausia prie širdies.

Kadangi ji žinojo ir užsimindavo apie artėjančią 50 metų Dirvos sukaktį, su kuria jos geriausia gyvenimo dalis buvo susijus, ir pagaliau pasakė: "Aš jau matau, kad sukaktuvių iškilmių nesulauksiu . . ." ir patarė nerengti polaidotuvinių vaišių dalyviams, o tuos pinigus paskirti Dirvai, naudingam dalykui. Ji patarė paskirti $100.00. Taigi tam jos vertinamam tikslui K. S. Karpius pridėjo ir p.p. Keršių $20, įteikdamas Dirvos administracijai.

• **Išnuomojamas kambarys** vyrui. Galima su maistu ar be maisto.
Tel. 791-2537.

LIETUVOS ATSTOVO UŽUOJAUTA

Lietuvos atstovas J. Kajeckas atsiuntė Kaziui S. Karpiui sekančio turinio laišką:

Didžiai Gerbiamas ir Malonus Ponas Karpius,

Su liūdesiu šįryt perskaičiau "Dirvoje" žinią, kad Ponia O. Karpienė atsiskyrė iš gyvųjų tarpo ir nukeliavo amžinybėn.

Aš ją taip gyvai prisimenu iš susitikimo Kaune 1938 m.

Nesenai velionę ir Pasiuntinybėje matėme. Velionė tada teikė įspūdį įkūnytos sveikatos. Labai, labai gaila, kad ji tautiečius apleido.

JAV lietuviai velionies asmenyje neteko didelės patriotės lietuvės. Iš pat jaunystės ji dirbo savo išeivijos ir Lietuvos labui. Aplankiusi Lietuvą keliais atvejais velionė dar su didesniu pasiaukojimu rūpinosi supažindinti JAV gyvenančius lietuvius su vis gražėjančia Lietuva ir jos žmonių gyvenimu bei pažanga. Ji sielojosi ypač priaugančios kartos lietuvybės išlaikymu išeivijoje.

Velionė gyvai rūpinosi ir lietuvių tremtinių šalpa.

Per visą gyvenimėlį — Velionė krutėjo, kad Lietuvai būtų geriau. Jos asmenyje — Lietuva neteko didingos ir garbingos dukters.

Taip skaudžią valandą, malonėkite priimti mano giliai nuoširdžią užuojautą Jums ir Jūsų artimiesiems Jūsų giliame skausme.

Prie mano užuojautos visa širdimi jungiasi ir Ponia O. Kajeckienė.

Raminkitės tuo, kad Velionė paliko gražų indėlį JAV lietuvių išeivių ir Lietuvos istorijoje.

Gilia pagarba

J. Kajeckas,
Lietuvos Atstovas

CLEVELANDIEČIAI REMS LAPKRIČIO 13-TOS MANIFESTACIJĄ

Komitetui Lietuvos Nepriklausomybei Atstatyti organizuojant manifestaciją New Yorke lapkričio 13 dieną, milžiniškoje Madison Square Garden arenoje, protestui prieš sovietų papildytą smurtą Lietuvoje, prieš Kremliaus melą, jog Rusija išlaisvinus Lietuvą, ir reikalaujant įrašyti Lietuvos bylą į Jungtinių Tautų darbotvarkę bei pademonstruoti JAV visuomenei, kad lietuvybė dar gyva jėga, Clevelando lietuviai atkreipė gyvą dėmesį ir imasi darbo tą Manifestaciją vispusiai paremti — dalyvaujant joje ir sukelti aukų to žygio išlaidoms padengti.

Lietuvių Bendruomenės I Apylinkės valdyba nutarė skubiai sukviesti vietinių organizacijų valdybas ar jų atstovus į susirinkimą įsteigimui vietinio komiteto tam darbui paremti.

Šį sekmadienį, rugpiūčio 22 d., Šv. Jurgio parapijos salėje, tuoj po lietuviškų pamaldų, įvyks tas svarbus susirinkimas. Kviečia mas kiekvienas lietuvis, ypatingai organizacijų atstovai, įsijungti į darbą.

Susirinkime bus aptarti būdai kaip clevelandiečiams lengviausia ir naudingiausia tos manifestacijos parėmimui dirbti.

Kadangi Clevelandas yra didelė kolonija, numatyta, kad tinkamiausia ir geriausia bus New Yorko komiteto darbą paremti įsteigus savo vietinį komitetą, ne paskirai kiekvienam asmeniui aukas siųsti.

Organizacijų valdybos ir atstovai prašomi atidėti kitus reikalus į šalį, atvykti į šį susirinkimą.

Visuomenė privalo jau dabar nusistatyti skirti savo gausias aukas tam tikslui — kadangi ne visi galėsim į New Yorką vykti ir tarti savo žodį, — tegu mūsų doleriai už mus kalba.

LB I Apylinkės Valdyba

REIKALINGOS MOKINĖS PRIE SIUVAMŲ MAŠINŲ

Mokins kvalifikuotus asmenis mūsų įmonės darbui. Darbas pastovus ir teikia akordinio darbo uždarbį.

Kreiptis nuo 8 val. iki 5 val. p. p. nuo pirmadienio iki penktadienio.

JOSEPH & FEISS CO.
2149 West 53 St.
Tel.: 961-6000
(88-89)

J. P. MULL-MULIOLIS
REALTOR

Investavimui

7 butų, mūrinis. Nuoma $400 mėn. $21.000.

2 dviejų š. namai ant 1 sklypo, arti St. Clair. $13.000.

4 butai, kaina $10,500.

Didelis pareikalavimas vienos ir dviejų šeimų namų šv. Jurgio ir šv. Vito rajone. Norintieji parduoti skambinkite UL 1-6666.

Lietuviai bendradarbiai:
Alg. Dailidė ir Ant. Mikoliūnas
15969 Euclid Ave.
UL 1-6666

SPORTO DIENOS

PABALTIEČIŲ VASAROS ŽAIDYNĖS

1965 m. Š. Amerikos Pabaltiečių Lengvosios atletikos, Plaukymo ir Futbolo pirmenybės įvyko liepos 17-18 d., Lakewood, New Jersey.

Pirmenybes vykdė estai.

Lietuvius lengvojoje atletikoje išimtinai atstovavo Toronto Aušros ir Clevelando žaibo nariai. Plaukyme pagrindą sudarė Chicagos Jūros plaukikai, ryžęsi automobiliu atvažiuoti virš 800 mylių. Toronto Aušra savo duoklę atidavė ir plaukymui.

Futbole mūsų spalvas gynė Š. A. lietuvių meisteris New Yorko Lietuvių Atletų Klubas, sustiprintas keleto žaidėjų iš Chicagos LFK Lituanicos. Estams nepasirodžius, mūsiškiai latvius įveikė 6:0 ir susigrąžino pabaltiečių meisterio titulą, prarastą 1964 m. Clevelande.

LENGVOJI ATLETIKA

Lengvojoje atletikoje daugumą dalyvių sudarė estai ir lietuviai, tuo tarpu kai latvių buvo negausu.

Iš mūsiškių tenka išskirti moteris ir mergaites, kurios yra šiais metais padarę ryškią pažangą. Ypatingai pagerėjęs bėgikių kadras, kur jaunosios torontietės N. Janeliūnaitė ir T. Tabulėnaitė ir clevelandietė M. Jokūbaitytė jau išsivystė į neblogas bėgikes (visos trys pagerino 200 m. moterų rekordą). D. Jurgaitytė (Žaibas) laimėjo visus 3 metimus.

Jaunių klasėje stipriai pasirodė S. Venclauskas (Žaibas) ir bėgikai P. Šukys, A. Urbonavičius (abu Žaibas) ir K. Tamašauskas (Aušra).

Be abejonės pasekmėmis iš visų išsiskyrė jaunučių klasėje L. Stempužis ir J. Stankevičius (abu Žaibas). Neblogai pasirodė metymuose šioje klasėje ir A. Kernius (Toronto Aušra), mūsų veterano lengvatleto A. Kerniaus sūnus.

Vyrų buvo negausu. Mūsų meisteris E. Alexejūnas (Chicago Aras) apgynė 200 m. ir 400 m. bėgimų titulus. Dar vos geroje formoje esantis A. Malinauskas (Aušra) "išpešė" 100 m.

Nepergausaus mūsų reprezentantų lengvatletų būrelio pasirodymą tenka įvertinti teigiamai.

Pabaltiečių lengvosios atletikos varžybose buvo pagerinti šie Š. Amerikos lietuvių rekordai:

Moterų, mergaičių A ir B kl. 200 m. ir 220 yd. bėgimas (buvo bėgama 220 yd.) 27.2 sek. — I. Janeliūnaitė ir T. Tabulėnaitė (abi Aušra).

Mergaičių C kl. 200 m. ir 220 yd. bėgimas — 27.2 sek. — I. Janeliūnaitė (Aušra).

Mergaičių A kl. rutulys (8 lbs.) — 31'-4" (9.55 m.) — D. Jurgaitytė (Žaibas).

Mergaičių C kl. 60 m. bėgimas — 8.3 sek. — I. Janeliūnaitė (Aušra).

Jaunių 8 kl. 100 m. bėgimas — 11.8 sek. — J. Stankevičius (Žaibas).

Jaunių 8 kl. šuolis į aukštį — 1.70 m. (5'-7") — L. Stempužis (Žaibas).

Jaunių B kl. 110 m. ir 120 yd. kliūtinis (10 kliūčių, 3'-3" aukščio) — 16.7 sek. — L. Stempužis (Žaibas).

Jaunių A kl. 3000 m. ėjimas — 16:33.3 min. — A. Urbonavičius (Žaibas).

(sv)

PIREMENYBIŲ REKORDAI

Atletikos pirmenybėse buvo pagerinta 8 ir pakartotas 1 pabaltiečių varžybų rekordai, iš jų 2 moterų klasėje, 2 jaunių A kl. ir 4 mergaičių B kl. Be to jaunių A klasėje buvo vykdomos 5 naujos rungtys, kurios automatiškai pasidaro kaip pirmą kartą registruojami rekordai. Taipogi jaunių B klasės varžybos buvo vykdomos pirmą kartą, ko pasekoje visos jaunių 8 kl. rungtys automatiškai tampa rekordais.

SPORTININKŲ IR TĖVŲ DĖMESIUI

Po vidurvasario lengvosios atletikos sezonas vėl įgauna pilną greitį.

Rugpiūčio 21 d. Chicagoje įvyks 1965 m. Pabaltiečių Vidurio Vakarų regiono lengvosios atletikos pirmenybės, kurios vyks kartu su lietuvių Vid. Vakarų Sporto Apygardos pirmenybėmis. Clevelando lengvatletai rengiasi šiose varžybose gausiai dalyvauti. Tai bus didžiausia šio sezono išvyka. Plati programa prieauglio klasėse duoda geras galimybes mūsų prieaugliui parungtyniauti.

Tėvai prašomi pagelbėti sportininkus į Chicagos varžybas nugabenti, kadangi puikiai suprantama, kad be tėvų pagalbos dauguma vaikų pasiliks namuose ir visas pasiruošimas ir sukeltas entuziazmas nueis veltui.

Ne už kalnų ir Š. Amerikos lietuvių metinės žaidynės, kurios įvyks rugsėjo 11-12 d. Clevelande. Tai bus mūsų pagrindines varžybos į kurias sportininkai suvažiuos iš įvairių vietovių. Clevelando lengvatletai turi rimtai šioms varžyboms pasiruošti, norint atgauti nugalėtojų taurę iš Toronto PPSK Aušros, kurį buvo prarasta pereitais metais Chicagoje.

Rudeniop, dar įvyks tradicinės Clevelando lituanistinių mokyklų varžybos, kuriomis sezonas bus uždarytas.

Visi yra kviečiami lankyti treniruotes, kurios vyksta senaja tvarka:

Antradieniais ir ketvirtadieniais St. Joseph High School stadione, 6:30 val. vakaro. Dėl papildomų treniruočių kitomis dienomis bus pranešama atskirai tiems, kuriuos liečia.

Pakartotinai kviečiame naujus vaikus įstoti į sportininkų eiles. Pakanka tik atvykti į treniruotę, arba kreiptis telefonu į A. Bielskų 486-6177; ar V. Mockutę MU 1-5295.

LSK Žaibas

KAS GALI NUVEŽTI?

Kas galėtų pagelbėti Clevelando sportininkus nugabenti į varžybas š. m. rugpiūčio 21 d. Chicagoje, prašomi pranešti telefonu A. Bielskui 486-6177 ar V. Mockutei MU 1-5295.

Išvykti tektų penktadienio vakare, rugpiūčio 20 d., kadangi varžybos Chicagoje prasideda šeštadienį, 11 val. ryto.

LSK Žaibas

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **V. Giedraitį tel. 944-6835.**

REIKALINGOS MOTERYS — DARBUI PRIE SIUVAMŲ MAŠINŲ

Pastovus darbas. Pageidaujamos prityrę akordiniam darbui siuvėjos, nors bus priimamos ir kitos.

Garantuotas valandinis atlyginimas. Aukštas akordinio darbo atlyginimas. Iki 45 m. amžiaus. Teirautis 8:30 val. iki 4 val. p. p. nuo pirmad. iki penktad. (prie Lorain Ave.).

JOSEPH & FEISS CO.
2149 W. 53 St.

ASFALTUOJAME KIEMO ĮVAŽIAVIMUS

IŠARDOME SENUS
PASTOVI DANGA
SUTVIRTINAMI ŠONAI
Tel. 431-9213
(86-93)

NEPAMIRŠKIT ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
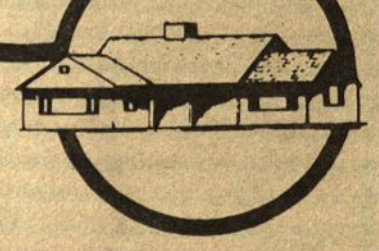
HOME and REMODELING LOANS
• • • •
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue — EN 1 - 1763
936 East 185th St. — KE 1 - 7770

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!
• *Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.*
• *Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.*
MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
JOHN J. KAZANAUSKAS, President

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LIETUVOS TRISPALVĖ DIDŽIAME WASHINGTONO DULLES AERODROME

Lietuvos Pasiuntinybė Washingtone, greta kitų valstybių ambasadų, buvo pakviesta Federalinės Aviacijos Agentūros išstatyti savo tautinius ir kultūrinius eksponatus tam tikslui paruoštose vitrinose aerodromo salėje. Lietuvos Atstovui J. Kajeckui susitarus su LB Washingtono skyriumi, pakvietimas buvo priimtas ir LB vietinis skyrius rūpinosi lango dekoravimu. Eksponatai buvo gauti iš lietuvių vašingtoniečių bei Lietuvos Pasiuntinybės, ir skoningai išstatyti 12 pėdų pločio vitrinoje. Šiuo darbu rūpinosi LB Washingtono skyriaus pirmininkas prof. A. Vasaitis, A. Barzdukas, I. Viliamienė ir A. Žemaitis. Susidariusias išlaidas padengia ALT ir LB Centro Valdyba pusiau.

Vitrinoje yra išstatyta lietuviškas tautinis kostiumas, lino daugiaraštė drobė, gintaro dirbiniai, Aušros Vartų Marijos altorėlio miniatiūrinis medžio drožinys. lietuviškas medinis kryželis su išgraviruota Vytimi, dominuojąs užrašas L i e t u v a ir geografinė Lietuvos situacija kaimynų tarpe, bei įrašas nusakąs Lietuvos valstybės padėtį amžių bėgyje nuo 12 šimtmečio ligi 1940 metų sovietų okupacijos. Salės gale, kur vyko iškilmingas parodos atidarymas, greta kitų parodoje dalyvaujančių valstybių iškiliai stovėjo ir Lietuvos trispalvė.

Parodėlė atidaryta š. m. rugpiūčio mėn. 6 dieną, tęsis ligi lapkričio mėn. Joje dalyvauja šios valstybės: Alžiras, Ekvadoras, Graikija, Italija, Izraelis, Korėja, Lenkija, Lietuva, Marokas, Portugalija, Prancūzija, Turkija, Uragvajus, Venezuela, Vengrija ir Vokietija.

Į iškilmingą parodos atidarymą buvo atvykęs Lietuvos Atstovas J. Kajeckas su ponia, A. Vanaitis, P. Labanauskas, G. Krivickienė, E. Jurgėlienė ir tautiniais drabužiais pasipuošusi E. Jurgėlaitė. **G. G. K.**

NEW YORK

• **J. E. vyskupui P. Braziui,** išvykstančiam iš JAV, newyorkiečiai lietuviai rugpiūčio 5 d., Maspeth parapijos salėje suruošė pagerbimą-vakarienę, kurioje dalyvavo apie 300 žmonių.

Vyskupo pagerbti buvo specialiai iš Washingtono atvykęs ir Lietuvos atstovas J. Kajeckas. Ilgiau kalbėjo pats vyskupas, nušviesdamas jam skirtus uždavinius ir religines bei tautines pareigas visų lietuvių.

Be eilės dvasiškių pagerbime dalyvavo konsulas A. Simutis ir VLIKo pirm. V. Sidzikauskas. Vakarienės išlaidas apmokėjo Neries b-vės direktoriai dr. Kazickas ir dr. Valiūnas. Iškilmėms vadovavo akt. V. Žukauskas, rengimo k-to pirm. Vakarienės paruošimu rūpinosi p. Radzivanienė su eile talkininkių.

• **Giedrės Avižonytės,** dr. Vytauto ir Valerijos Avižonių dukters vestuvės su Romu Šnipu įvyks rugpiūčio 28 d., Maspetho lietuvių parapijos bažnyčioje. Vaišės bus Bay Shore, L. I.

• **Studentų vasaros stovykloje,** kurią ruošia Ateitininkai Dainavoje nuo rugpiūčio 25 d. iki rugsėjo 6 d., bus vertingų paskaitų ir referatų. Prof. A. Damušis skaitys paskaitą "Amerikos katalikybės dvasia" rugpiūčio 27 d., o Vaclovas Kleiza rugpiūčio 29 d. skaitys "Išeivijos lietuvių dabartinės veiklos aptarimas". Iš pačių studentų Augustinas Idzelis ir Salvinija Gedvilaitė ruošia referatus. Šalia paskaitų ir referatų bus ir diskusiniai būreliai vedami pačių stovyklautojų. Bus taip pat daug sporto, iškylų, laužų, šokių, literatūros ir talentų vakarų. Užsiregistruoti stovyklai galima pas Antaną Vainių Jr. 80-39 87 Rd., Woodhaven 21, N. Y.

CHICAGO

• **Šį rudenį Chicagoje ruošiamas įdomus vakaras skirtas rašytojo Mariaus Katiliškio kūrybai paminėti.** "Prasilenkimo valandos", "Užuovėjos", "Miškais ateina ruduo", "Išėjusiems negrįžti" ir "Šventadienis už miesto" knygų autoriaus įnašas į lietuvių literatūros aruodą yra nepaprastai reikšmingas. Ruošiamame vakare Mariaus Katiliškio kūrybos analyzę skaitys dr. Rimvydas Šilbajoris. Programoje be to bus pristatytos ištraukos iš Mariaus Katiliškio darbų.

Šis **"Vakaras su Marium Katiliškiu"**, ruošiamas Santaros-Šviesos Chicagos skyriaus, įvyks spalio mėn. 9 dieną (šeštadienį) Baleto-Teatro patalpose Chicagoje.

• **Spalio mėnesio pabaigoje Chicagoje ruošiamas spektaklis, kuriame bus statomos trys vienaveiksmės dramos: Jean Cocteau "Žmogiškas balsas", Samuel Beckett "Krappo paskutinis įrašas" ir Eugene Ionesco "Kėdės".** Visose šiose dramose vaidina aktoriai **Nijolė Martinaitytė** ir **Jonas Kelečius,** jau pereitame sezone su dideliu pasisekimu pastatę Kosto Ostrausko "Gyveno kartą senelis ir senelė", Brolių Quintero "Saulėtą rytą", ir Tennessee Williams "Kalbėk man kaip lietus" dramas.

Lietuvių kamerinio teatro gyvavimas ir dėmesio susikoncentravimas į pasaulinę moderniąją dramą yra didelio mūsų paskatinimo vertas faktas. Gyvenimiška, moderni, drąsi dvasia yra ypač reikalinga mūsų išeivijos gyvenime. Režisorės bei aktorės Nijolės Martinaitytės ir aktoriaus Jono Kelečiaus pastatymai visuomet pulsuoja tokia gaivinančia nuotaika.

Šių trijų dramų premjera įvyksta spalio 30 d. (šeštadienį), o antrasis spektaklis spalio 31 d. (sekmadienį) Baleto-Teatro patalpose Chicagoje. Spektaklių pastatymą globoja Santara-Šviesa.

• **Kun. Petras Butkus,** iš Australijos, Sydnėjaus lietuvių klebonas, bus sutiktas ir pagerbtas buv. "australiečių" Chicagoje. Norintieji dalyvauti kalbamame parengime-vakarienėje, įvykstančioje rugpiūčio 21 d., 7 v. v., "Don Varnas" svetainėje — 6816 So. Western Avenue, prašomi iš anksto pranešti bet kurivo sekančiu telefonu: OL 2-3511 — P. Sirgedas, PR 8-4744 — P. Stakauskas ar LA 3-2150 — A. Kazlauskas.

ONAI KARPIENEI

mirus, mielam bičiuliui K a z i u i S. K a r p i u i ir artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdime

Marijona ir Juozas B a c h u n a i

Mielam ir tauriam lietuviui

K. S. KARPIUI,

jo žmonai

ONAI KARPIENEI

mirus, reiškiame nuoširdžią užuojautą

Sofija ir Domas Adomaičiai

Mielai

ONAI KARPIENEI

mirus, KAZIUI S. KARPIUI reiškiame nuoširdžią užuojautą

Ramanauskų šeima

ONAI KARPIENEI

mirus, mielam KAZIUI S. KARPIUI reiškia gilią užuojautą ir kartu liūdi

Skardžių šeima ir S. Zamalienė

ONAI KARPIENEI

mirus, KAZIUI S. KARPIUI ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

P. Liūdžiuvienė ir Čiurlioniai

ONAI KARPIENEI

mirus, KAZIUI S. KARPIUI reiškiame gilią užuojautą

Povilas ir Gertruda Dargiai
Pittsburgh, Pa.

Mielam

K. S. KARPIUI,

jo brangiai žmonai mirus, reiškiame mūsų gilią užuojautą ir kartu liūdime

Joana ir Edvardas Steponavičiai

A. A.

ONAI KARPIENEI

mirus, mielam bičiuliui K. S. KARPIUI ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Barbora ir Teodoras Blinstrubai

PADĖKA

Šiuomi noriu pareikšti savo širdingiausią padėką visiems tiems mano bičiuliams, kurie kuo nors prisidėjo prie mano žmonos Onos suraminimų laiškais, lankymais namuose ir ligoninėje ar pasiunčiant gėles.

Pagaliau visiems tiems ir toms, kurie kuo nors pasitarnavo jos laidotuvių metu: už man išreikštas užuojautas telegramomis, laiškais ir Dirvoje; už gausybę gėlių laidotuvių metu ir už skirtas pinigines aukas Vėžio Draugijai Cuyahoga apskrityje ir kitiems tikslams.

Ačiū visuomenės veikėjams už jų pasakytas kalbas laidotuvių namuose ir kapinėse paskutiniam atsisveikinimui. Ačiū karstanešiams. Ačiū Dellai Jakubs ir jos sūnui už jų prielankų patarnavimą šermenų metu ir palydint ją palaidojimui Knollwood kapinėse.

Kazys S. Karpius

PADĖKA

DR. MYKOLAS VAITĖNAS

Mūsų mylimas vyras ir tėvas mirė liepos 10 d. ir palaidotas liepos 14 d. All Souls kapinėse.

Mes norime padėkoti visiems taip gausiai susirinkusiems palydėti velionį į amžino poilsio vietą.

Nuoširdžiai dėkojame didž. gerb. kunigams: kun. Dzegoraičiui, kun. Sabaliauskui, kun. Goldikovskiui atlaikiusiems gedulingas pamaldas. Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie užprašė mišias už jo sielą, prisiuntė gėlių ir šiaip tarė užuojautos žodžius toje sunkioje valandoje, žodžiu bei raštu.

Ačiū skautams akademikams už budėjimą prie karsto. Ačiū visiems gydytojams, kurie nešė karstą. Ačiū dr. V. Ramanauskui tarusiam atsisveikinimo žodžius.

Ačiū solistei Stempužienei ir muz. Alfonsui Mikulskiui per gedulingas mišias giedojusiai ir grojusiam. Ačiū visoms organizacijoms tarus paskutinį atsisveikinimo žodžius. Ačiū visiems laidotuvėse dalyvavusiems, kuriems atskirai neturime galimybės padėkoti.

Ačiū laidotuvių dir. Jakubs už malonų patarnavimą.

Visiems, visiems nuoširdus ačiū.

Žmona ir vaikai

PADĖKA

Mirties angelas pasiėmė dar buvusį Lietuvoje vienintelį mano brolį Karolį. Jo iškeliavimas į aną pasaulį didžiai palietė mane. Jo dėka, baigiau mokslus. Šioje sunkioje valandoje mano artimiausi vienminčiai prieteliai ir bičiuliai moraliai mane paguodė ir ramino. Suteikė stiprybės ir vilčių. Už tai šia proga reiškiu gilią padėką: Dirvos redaktoriui J. Čiuberkiui ir jo štabui, Vilties Draugijos Valdybai, Lietuvių Tautinio Akademinio Sambūrio Valdybai Chicagoje, L. S. T. Korp! Neo-Lithuania Valdybai Chicagoje, Dr. Juozui ir inž. Eugenijui Bartkams, K. Pociui, Turčinskui, Matulaitienei ir dukrai, Kynastui, Birutei ir šeimai, Paplėnienei, Stankūvienei, Žukaitei, Žukienei, Dūdienei, Žvyniui, O. A. Mikulskiams. Ir visiems bei visoms, kurių čia nepažymėjau.

Be to, ypatingą ačiū tariu: Dr. A. S. Rudokams, Vyt. Ievai Kasniūnams ir A. J. Cukurams.

J. Jurevičius

A † A

Mielai

ONAI KARPIENEI

mirus, Jos vyrą KAZĮ ir gimines nuoširdžiai užjaučiame ir labai, labai liūdime

Adelė ir Henrikas Bajaliai
Los Angeles, Calif.

Dariaus-Girėno klubo nariui

BRONIUI GLADKAUSKUI

mirus, GLADKAUSKŲ, DUOBŲ šeimoms ir artimiesiems, gilią užuojautą reiškia

Dariaus-Girėno Klubas